

Activitatea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni în anul 2015¹

Valeriu Cavruc, Dan Lucian Buzea,
Ioana Cristina Baubec-Felea și Ana Dobreanu

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni (MNCR) își desfășoară activitatea în principal în mediul multicultural din sud-estul Transilvaniei – pe teritoriul județelor Covasna și Harghita. Totodată, muzeul este implicat într-o serie de proiecte culturale și științifice în tot estul Transilvaniei (județele Brașov, Mureș și Bistrița-Năsăud), precum și în zonele adiacente ale Carpaților Orientali din Bucovina, Moldova și Muntenia.

Mediul cultural în acest areal devine din ce în ce mai dinamic, în care oferta de servicii și produse culturale și cele de divertisment cultural pentru toate categoriile de public se diversifică rapid (expoziții, spectacole, serate muzicale, piese de teatru, activități cultural-sportive, simpozioane, lecții deschise etc.). În acest context, în cursul anului 2015 instituția a colaborat cu mai mulți operatori culturali din țară și străinătate, prin realizarea unor programe și proiecte culturale comune, fie în calitate de organizator principal, fie în cea de partener sau co-organizator. Colaborarea a vizat cercetarea patrimoniului, organizarea unor expoziții temporare sau evenimente culturale. În acest sens, MNCR a colaborat cu alte instituții muzeale, cele de cercetare și învățământ, precum și cu organizații non-guvernamentale. Toto-

dată, întrucât standardele profesionale în muzeologie și domeniile conexe se dezvoltă foarte rapid, instituția a căutat să asigure accesul specialiștilor la diverse forme de învățământ profesional continuu. În acest sens, muzeul a colaborat cu instituțiile de învățământ superior și alte instituții de formare profesională, din țară și străinătate.

Viziunea

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni este singura instituție muzeală de stat de expresie românească pe teritoriul județelor Covasna și Harghita. Statutul de importanță națională a muzeului a fost conferit reieșind din importanța misiunii acestuia. Muzeul trebuie să asigure cercetarea, conservarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului preistoric, dacic, roman, post-roman și românesc din această zonă și, totodată, să-l integreze în peisajul cultural al întregului areal al Carpaților Răsăriteni – de la Subcarpații Prahovei și Buzăului până la Bucovina și Maramureș.

În conformitate cu această viziune asupra muzeului, instituția în anul 2015 a căutat, atât cât au permis resursele umane și financiare, să respecte această abordare cât mai mult. De aceea, ca și în anii precedenți, programele și proiectele

---

¹ Materialul reprezintă o versiune prescurtată a Raportului de management al MNCR

derulate au vizat patrimoniul cultural din teritoriile din sud-estul, estul și nord-estul Transilvaniei, în strânsa legătura cu restul Transilvaniei, Moldova și Muntenia.

Misiunea

Misiunea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni constă în *cercetarea, prezervarea și promovarea patrimoniului cultural preistoric, dacic, roman, post-roman și românesc, precum și a celui care privește interferențele etnoculturale din arealul Carpaților Răsăriteni. Muzeul este o instituție de cultură, de drept public, fără scop patrimonial, pusă în slujba societății și deschisă publicului, care colecționează, conservă, cercetează, restaurează, comunică și expune, în scopul cunoașterii, educării și recreării, măturii materiale și spirituale ale existenței și evoluției comunităților umane, precum și ale mediului înconjurător. Muzeul organizează sau oferă cadrul de desfășurare al activităților privind constituirea, dezvoltarea, cercetarea, restaurarea, evidența și valorificarea patrimoniului cultural în arealul Carpaților Răsăriteni. Valorificarea patrimoniului cultural se face prin organizarea expozițiilor, sesiunilor, simpozioanelor, colocviilor, conferințelor și meselor rotunde, precum și prin publicații de specialitate.*

Toate programele și proiectele realizate de instituția în anul 2015, atât cele din Planul Minimal cât și cele realizate peste prevederile acestuia, au contribuit în mod substanțial și exclusiv la îndeplinirea misiunii sale. Astfel, cercetările de teren și cele efectuate asupra patrimoniului aflat în administrarea instituției au vizat patrimoniul *preistoric (paleolitic* din Depresiunea Întorsurii Buzăului, neo- eneolitic din depresiunile Brașov și Ciuc, epoca bronzului și prima epocă a fierului din Depresiunea Brașov, Depresiunea Ciuc, Subcarpații Transilvaniei și Bazinul Someșului Mare). Cercetările privind patrimoniul *dacic* au vizat în principal depresiunile

Brașov și Ciuc. Patrimoniul *roman* care a făcut obiectul cercetărilor de teren a cuprins vestigiile Daciei ramane din zona garniței sale de est – pe toată latura vestică a Carpaților Orientali, de la Depresiunea Brașov până la Bazinul Someșului Mare). Instituția a continuat cercetările privind patrimoniul cultural *post-roman* (sec. IV-VI) care provin din Depresiunea Sfântu Gheorghe. Patrimoniul *românesc* (etnografic, istorico-documentar și memorialistic) care a făcut obiectul activităților de cercetare a instituției provoane în principal din Țara Bârsei, Depresiunea Sfântu Gheorghe și Depresiunea Ciuc). Totodată, cercetările au vizat interferențele culturale dintre Transilvania, Moldova și Muntenia. Activitățile de *prezervare* a patrimoniului (conservare, evidența, restaurarea, clasarea) s-au referit exclusiv la patrimoniul preistoric, dacic, roman, post-roman și românesc din arealul Carpaților Răsăriteni. Activitățile de promovare a patrimoniului (expoziții, publicații, conferințe, lecții deschise, interviuri în presă etc.) a vizat patrimoniul preistoric, dacic, roman, post-roman și românesc din arealul Carpaților Răsăriteni, cu precădere pe latura transilvăneană a acestui areal.

Instituția a avut, în anul 2015, activitatea susținută în ceea ce privește *valorificarea patrimoniului cultural*. În acest sens, au fost elaborate, organizate și itinerate expoziții tematice temporare. Totodată, expozițiile permanente organizate în anii 2009-2011 au fost îmbunătățite. Instituția a organizat manifestări culturale și științifice, iar salariații acesteia au participat la numeroase manifestări științifice din țară și străinătate. În anul 2015, instituția a publicat al 19-lea număr al revistei anuale proprii, iar specialiștii din cadrul acesteia au publicat lucrări științifice (2 volume de autor și numeroase rapoarte, articole și studii) în țară și străinătate.

Obiective (generale și specifice)

Obiectivul general al instituției îl constituie *Integrarea patrimoniului cultural din arealul Carpaților Răsăriteni în serviciile culturale și educaționale, precum și în dezvoltarea științifică în domeniul socio-uman, pe plan național și internațional.*

Obiective specifice:

- Identificarea, cercetarea și documentarea patrimoniului arheologic, etnografic, istorico-documentar și memorialistic din arealul Carpaților Răsăriteni.

- Conservarea, restaurarea și evidența științifică a patrimoniului arheologic, etnografic, istorico-documentar și memorialistic din arealul Carpaților Răsăriteni.

- Interpretarea, introducerea în circuitul științific și expunerea publică a patrimoniului arheologic, etnografic, istorico-documentar și memorialistic din arealul Carpaților Răsăriteni, în scopul punerii acestuia în slujba progresului științific, educației și încântării publicului.

Activitatea instituției în cursul anului 2015 a urmărit realizarea tuturor obiectivelor de mai sus. Astfel, în ceea ce privește *identificarea patrimoniului*, instituția a reușit să descopere o serie de bunuri culturale relevante pentru profilul muzeului: situri și peisaje arheologice, numeroase artefacte preistorice și antice, obiecte etnografice (în special cele de port popular), documente relevante asupra istoriei comunităților românești din secuime (în special celor legate de istoria învățământului confesional românesc). Acestea au contribuit în mod semnificativ la dezvoltarea patrimoniului instituției.

În ceea ce privește *cercetarea și documentarea patrimoniului*, în anul 2015 in-

stituția a efectuat cercetări arheologice, etnografice și istorico-documentare de teren, obținându-se rezultate relevante. Cele mai de seamă rezultate ale cercetărilor efectuate în anul 2015 vizează *Civilizația preistorică, proto-istorică, antică și medievală a sării în estul Transilvaniei, Civilizația dacică și Granița de est a Daciei Romane.*

Cu rezultate notabile s-au soldat și cercetările arheologice privind *Paleoliticul din Depresiunea Întorsurii Buzăului, Peisajul natural-cultural Vârgheiș*, cele etnografice privind *Portul popular românesc din zona Voșlabeni-Izvorul Mureșului*, precum și cele istorico-documentare (cu privirea specială asupra *Istoriei învățământului confesional românesc în secuime*. Totodată, în cursul anului 2015 a fost continuată cercetarea patrimoniului aflat în administrarea instituției. Astfel, o serie de proiecte au vizat re-evaluarea științifică a obiectelor etnografice și arheologice aflate în administrarea muzeului. Prin urmare, cercetările efectuate au sporit în mod considerabil patrimoniul instituției, i-au dezvăluit valențele cognitive și, totodată, au adus date prețioase privind contextele naturale și culturale din care acest patrimoniu provine.

Programe și proiecte culturale realizate de instituția în anul 2015

În cursul anului 2015, instituția a realizat cu succes 10 programe alcătuite din 50 proiecte. Din acestea, 6 programe și respectiv 15 proiecte au fost prevăzute în Planul Minimal și finanțate din subvenții, iar 35 proiecte au fost realizate peste prevederile Planului Minimal și finanțate din venituri proprii, fonduri nerambursabile și alte resurse atrase.

Programe și proiecte culturale prevăzute de Planul Minimal, realizate în anul 2015

Programul Minimal pentru anul 2015 a vizat următoarele programele și proiecte:

Nr. crt.	PROGRAM	Denumire proiect	Stadiul implementării proiectului
1	Conservarea și evidența patrimoniului muzeal	Conservarea preventivă a Patrimoniului vulnerabil	Realizat. Responsabil: Laura Dănilă
		Evidența Patrimoniului	Realizat. Responsabil: Adela Kovacs
2.	Expoziții temporare	Apele minerale din estul Transilvaniei	Realizat. Responsabil: Ana Dobreanu
		Chipul uman în arta cucuteniană	Realizat parțial. Responsabil: Adela Kovacs
		Limesul de est al Daciei Romane	Realizat. Responsabil: Alexandru Popa
3	Cercetarea patrimoniului cultural MNCR	Portul popular din zona etnografică Covasna-Harghita	Realizat. Responsabili: Florina Bănică, Andrea Chiricescu
		Plastica antropomorfă neo-eneolitică	Realizat. Responsabili: Dan Buzea, Adela Kovacs
		Situl arheologic Olteni	Responsabili: Dan Buzea, Alexandru Popa
4	Cercetare de teren	Țesutul și portul popular	Realizat. Responsabil: Florina Bănică
5	Publicații	ANGVSTIA Nr. 19, 2015	Realizat. Responsabil: Alexandru Popa
6	Relații cu publicul și educație muzeală	Unirea Țărilor Române de la 24 ianuarie 1859	Realizat. Responsabili: Ana Dobreanu, Florina Bănică.
		Pentru eternitate, Eminescu!	Realizat. Responsabili: Ana Dobreanu, Florina Bănică.
		Noaptea Muzeelor	Realizat. Responsabili: Andrea Chiricescu, Cristina Felea.
		Tradiție și Modernitate	Realizat. Responsabil: Cristina Felea.
		Lecții deschise	Realizat. Responsabil: Dan Buzea.

În cele ce urmează, prezentăm pe scurt descrierea programelor și proiectelor din Planul Minimal și a gradului de realizare a acestora.

► Programul 1: Conservarea și evidența patrimoniului muzeal include două proiecte: *Conservarea preventivă a Patrimoniului vulnerabil și Evidența Patrimoniului*.

- Proiect: Conservarea preventivă a Patrimoniului vulnerabil (efectuarea operațiunilor necesare pentru menținerea integrității obiectelor din lemn și textile aflate în patrimoniul MNCR)

Conservarea curativă a bunurilor culturale mobile s-a efectuat conform normelor privind evidența și conservarea patrimoniului cultural mobil, aprobat prin H.G. nr. 1111/11.09.2003. Conservarea curativă/activă este un ansamblu de măsuri, acțiuni, mijloace și tehnici menite să contracareze efectele degradării fizice, chimice și biologice asupra bunurilor culturale mobile. Având în vedere obiectele de patrimoniu din lemn, specificăm că o degradare frecvent întâlnită la lemn este biodegradarea datorată atacului de insecte xilofage, cunoscute în termeni uzuali drept atac de carii. Degradările produse se manifestă sub forma unor galerii umplute mai mult sau mai puțin cu rumeguș fin, prezența acestu-

ia lângă piese indicând atacul activ al insectelor. Aceste atacuri s-au observat la bunurile de patrimoniu din lemn depozitate în anexa de la sediul Primei Școli Românești.

Tratamentul s-a aplicat asupra cca 500 de piese, dintre care 2 construcții de dimensiuni mari: moară de apă, alcătuită din bârne masive din lemn; un găbănaș - o bucătărie de vară, lucrată din bârne subțiri de molid; piese de uz gospodăresc (agricol, textil, tâmplărie, dogărie etc.).

Tratamentul chimic împotriva atacurilor de insecte xilofage s-a efectuat prin pensularea obiectelor cu o soluție formată din acid boric, bicromat de potasiu și sulfat de cupru.

- Proiect: Evidența patrimoniului muzeal (Înregistrarea obiectelor de patrimoniu în RUI, completarea fișelor analitice și de conservare, introducerea datelor în baza de date Docpat)

Evidența patrimoniului cultural administrat de MNCR, clasarea pieselor de patrimoniu și înregistrarea corespunzătoare a acestora în RUI, întocmirea fișelor de conservare și restaurare, introducerea datelor în programul național DOCPAT, este o activitate cu caracter permanent.

Situația statistică privind evidența patrimoniului efectuată în anul 2015 la MNCR este redată în tabelul de mai jos.

Categoria	Total 2014	Total 2015	Total general
Numere de inventar înregistrate în ROI	18533	19696	21019
Total piese adăugate și pe categorii	1163	1322	Arheologie – 17291 Etnografie – 2095 Istorie – 366 , Carte – 623 Memorialistică – 37 Artă decorativă – 6 Documente - 599
Piese clasate	37	23	22 în categoria Tezaur, 2 în categoria Fond
DOCPAT – evidența digitală	1577	1277	8844
Fișe conservare	1159	759	5746

Registrul Unic de Inventar (RUI)

Numere de inventar înregistrate în RUI în anul 2015: 1322

Total numere de inventar în RUI la data 30.12.2015: 21019

Fișe de conservare

Număr fișe de conservare completate în anul 2015: 759

Număr total fișe de conservare completate până la data 30.12.2015: 5746

Fișe Analitice de Evidență (FAI)

Număr fișe analitice de evidență completate în anul 2015: 1431

Număr total fișe analitice de evidență completate: 9809.

Fișe introduse în baza electronică de date Docpat

Număr fișe introduse în Docpat până în prezent: 8844

Număr fișe introduse în Docpat în anul 2015: 1277

► Programul Expoziției temporare

Programul a urmărit elaborarea a 2 expoziții temporare și itinerarea unei expoziții tematice.

- Proiect: Elaborarea tematicii și proiectului expoziției *Apele minerale din estul Transilvaniei*

Expoziția reunește documente și fotografii referitoare la exploatarea apei minerale, în secolul al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea în aria geografică vizată, în scopul consumului și în scopuri curative. În anul 2015 au fost printate placatele (format A0 - color) și s-au realizat prezentări power point. Expoziția va fi realizată la sediul MOMS din Miercurea Ciuc, în anul 2016.

Responsabil: dr. Ana Dobreanu.

- Proiect: Elaborarea tematicii și proiectului expoziției *Chipul uman în arta cucuteniană*

În anul 2015 s-a documentat colecția de artefacte preistorice din cadrul MNCR, s-au întocmit fișe de catalog, fotografii, analize interdisciplinare pentru 8 figurine antropomorfe din eneolitice de tip Cucuteni-Ariușd. Expoziția planificată urma să prezinte fotografii, desene, reconstituiri de piese referitoare la „chipul uman” din cadrul plasticii antropomorfe cucuteniene din arealul Carpaților Răsăriteni. Din cauza faptului că responsabilul acestei expoziții dr. Adela Kovacs a demisionat în Trim. III – 2015 de la MNCR, activitatea fiind programată pentru Trim. IV – planul tematic al acestei expoziții nu a fost realizat în întregime.

Responsabil: dr. Adela Kovacs.

- Proiect: Itinerarea expoziției tematice *Limesul de est al Daciei Romane*

Expoziția prezintă stadiul actual al cercetărilor vestigiilor din zona graniței de est a Daciei romane. Placatele oferă ilustrații și texte referitoare la perioada romană din timpul Provinciei Dacia. În anul 2015, Expoziția a fost itinerată în școlile gimnaziale: „Mihail Sadoveanu” din Întorsura Buzăului (Covasna) și Școala Gimnazială Ghimbav (Brasov).

Responsabil: dr. Hab. Alexandru Popa.

- Programul Cercetarea patrimoniului cultural MNCR format din 3 Proiecte:

- Proiect: Portul popular din zona etnografică Covasna-Harghita (sistematizarea și expertizarea obiectelor de port popular aflate în fondurile MNCR).

În cadrul acestui proiect, obiectele de port popular aflate în fondurile instituției au fost inventariate, iar pentru o parte din acestea s-au elaborat fișe analitice și cele de conservare.

Responsabili: Andrea Chiricescu și Florina Bănică.

- Proiect: Plastica antropomorfă neo-eneolitică (sistematizarea, încadrarea ti-

pologică, cronologică și culturală și interpretarea figurinelor antropomorfe și zoomorfe din perioada neo-eneolitică aflate în administrarea instituției).

În cadrul acestui proiect, obiectele au fost analizate prin metode tehnologice moderne (microscopie și spectrometrie). Au fost realizate fișe analitice care cuprind următoarele date: tip, număr inventar, context, descriere (morfologie, materie primă, etapele procesării, urme de utilizare, rol funcțional probabil), dimensiuni și fotografii generale, precum și detalii microscopice pentru 20 de piese aparținând culturii Cucuteni-Ariușd. În anul 2015, au fost realizate și analize spectrometrice pentru 10 piese aparținând acestei categorii de artefacte.

Responsabil: dr. Dan Buzea.

- Proiect: Situl arheologic Olteni (sistemizarea și încadrarea tipologică, culturală și cronologică a materialului arheologic din situl arheologic *Olteni-Cariera de Nisip*, com. Bodoc, jud. Covasna).

În anii 2001–2005, muzeul a efectuat săpături arheologice preventive în acest sit, pe o suprafață de 20.000 mp. În cadrul acestui sit au fost cercetate urme a 5 așezări suprapuse și o necropolă, după cum urmează:

- așezarea din perioada neolitică (cultura ceramicii liniare),
- așezarea din perioada eneolitică (cultura Precucuteni),
- așezarea din epoca bronzului (cultura Noua),
- așezarea din epoca dacică timpurie,
- așezarea din perioada post-romană,
- necropola din perioada dacică timpurie.

Cele mai consistente vestigii descoperite la Olteni datează din perioada post-romană. Acestei perioade îi aparțin 8 locuințe bine conservate, numeroase gropi menajere, 2 ateliere de ars vase ceramice, material ceramic bogat, precum și o serie de obiecte individuale.

În anii ce au urmat săpăturilor efectuate, vestigiile descoperite au fost prelucrate de conservatori, înregistrate în RUI și introduse în fișele de evidență analitică și în Docpat și depozitate în spațiile special amenajate. Materialul descoperit însă nu a putut fi studiat și publicat în mod temeinic. Până în prezent, au fost publicate câteva rapoarte preliminare și studii privind materialul neolitic, eneolitic, din epoca bronzului și din perioada dacică. Însă, cele mai consistente vestigii descoperite – cele din perioada post-romană – în cea mai mare parte au rămas procesate și publicate extrem de sumar. Instituția și-a propus să efectueze în anii 2015–2016 o cercetare și documentare temeinică a tuturor vestigiilor descoperite la Olteni-Cariera de Nisip, însă în mod special cele din perioada post-romană. În sensul celor de mai sus, în cursul anului 2015, au fost efectuate următoarele:

- Verificarea documentației de teren,
- Scanarea planurilor și profilelor desenate (planul sitului și 393 complexe),
- Ordonarea a cca. 1000 de fotografii digitale realizate în perioada 2001 – 2004 în teren, pentru Sectorul A a sitului,
- Prelucrarea digitală a planurilor și integrarea acestora în Planul General în format AutoCad (dwg),
- Procesarea datelor geospațiale și introducerea acestora în baza de date GIS,
- Introducerea informațiilor relevante privind 393 de gropi menajere (formă, dimensiuni, material, imagini, încadrarea cronologică și culturală etc.) în baza de date ACCESS,
- Expertizarea și sistemizarea a 302 de piese individuale.
- Cercetarea magnetometrică de teren în zona Sectorului A a sitului, pe suprafața de 14.400 mp (cu rezultate elocvente privind gradul de ocupare a sitului în diferite perioade). Cercetarea s-a realizat pe 2 parcele agricole aflate la sud de zona ultimelor cercetări arheologice.

– Realizarea a 80 de fișe analitice noi asupra materialului arheologic de masă descoperit în locuințele din perioada post-romană.

Responsabili: dr. Habil. Alexandru Popa, dr. Dan-Lucian Buzea.

► Programul Cercetare de teren

• Proiect: cercetarea etnografică de teren privind:

Țesutul și portul popular românesc în zona etnografică Voșlăbeni – Izvorul Mureșului (Identificarea și documentarea în teren a obiectelor de port popular și realizarea de interviuri etnografice).

Cercetarea a fost efectuată în satele românești din zona Voșlăbeni – Izvorul Mureșului (jud. Harghita). Cercetarea a urmărit identificarea particularităților specifice locale ale portului popular, ale ȝesăturilor cu rol decorativ și funcțional, completând cu date noi informațiile cunoscute până în prezent despre zona cercetată, furnizate de materialul etnografic aflat deja în patrimoniul instituției. În urma cercetărilor de teren efectuate în anul 2015, au fost completate 12 chestionare referitoare la portul popular și meșteșugul ȝesutului (câte patru din fiecare). Principalele criterii de selecție a persoanelor intervievate l-au reprezentat cunoștințele legate de portul popular și meșteșugul ȝesutului, precum și originea lor din zona respectivă, cunoscut fiind faptul că în ultimele decenii aici s-au așezat mulți originari din zona Bicazului, al căror port diferă de cel specific zonei Voșlobeni-Izvorul Mureșului. Au fost elaborate trei modele de chestionare: un chestionar care cuprinde 56 de întrebări referitoare la portul femeiesc, un chestionar referitor la portul bărbătesc cu 51 de întrebări, un chestionar privind meșteșugul ȝesutului structurat în 28 de întrebări. Aceste chestionare au stat la baza interviurilor înregistrate pe suport audio. S-a realizat un dosar al obiectelor de port popular din zona Covasna în ve-

derea înființării unui muzeu etnografic în localitatea Covasna. În cadrul acestei cercetări au fost efectuate înregistrări audio și foto (au fost realizate 143 de fotografii care surprind obiectele etnografice în ansamblu și detalii ale acestora). În prezent, informațiile culese se află în curs de procesare și expertizare. Rezultatele cercetării efectuate vor fi folosite la întocmirea planului de achiziții de bunuri culturale.

Responsabil: muzeograf-etnograf Florina Bănică.

► Program: Publicații

ANGVSTIA, nr. 19 (Editarea și publicarea numărului 19 al revistei anuale a MNCR).

În cursul anului 2015, a fost editat numărul 19 al revistei anuale a MNCR ANGVSTIA. Acest număr este format din studii și articole științifice privind cercetările arheologice efectuate în arealul Carpaților Răsăriteni în ultimii ani. Studiile vizează teme precum civilizația neo-eneolitică, plastica antropomorfă cucuteniană, civilizația preistorică a sării, civilizația dacică și romană, precum și un repertoriu arheologic al descoperirilor din perioada postromană din Depresiunea Târgu Secuiesc. Revista este publicată în limba română, cu rezumate în limba engleză.

Redactor șef: dr. Valeriu Cavruc, Redactor Responsabil: dr. habilitat Alexandru Popa.

► Program: Relații cu publicul și educație muzeală

Format din 5 Proiecte:

• Unirea Țărilor Române de la 24 ianuarie 1859 (eveniment cultural-artistic și expoziția temporară și „Unirea Țărilor Române de la 24 ianuarie 1859”)

Expoziția a reunit documente privind contextul internațional al unirii, înfăptuirea actului unirii, personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza, oameni politici ai vremii, etc. Expoziția a fost deschisă în perioada 23 ianuarie - 29 mai 2015 la sediul Muzeului

Oltului și Mureșului Superior din Miercurea-Ciuc. Vernisajul expoziției a fost urmat de evocări ale actului istoric sărbătorit și un moment artistic „Unirea și domnul ei”. Expoziția a fost vizitată de 741 persoane.

Responsabil: dr. Ana Dobreanu.

- Pentru eternitate, Eminescu! (eveniment cultural-artistic și expoziția temporară)

A fost omagiată ziua de naștere a Poetului – Ziua Culturii Naționale – printr-un recital de poezie și muzică, oferit de cadre didactice și elevi de la Colegiul Național „Octavian Goga” și Școala Generală „Liviu Rebreanu” din Municipiul Miercurea-Ciuc. La eveniment au participat 107 de persoane. Expoziția a reunit documente, fotografii referitoare la viața și opera lui Mihai Eminescu și ilustrații din lirica etminesciană realizate de Ligia Macovei. Expoziția a fost deschisă în perioada 15 ianuarie – 22 ianuarie 2015, la sediul Muzeului Oltului și Mureșului Superior din Miercurea Ciuc.

Responsabil: muzeograf Florina Bănică.

- Noaptea Muzeelor

De 11 ani, publicul românesc se bucură de o noapte în care muzeele din toată țara își deschid porțile cu evenimente și expoziții speciale pentru a celebra alături de alte mii de instituții similare din Europa Noaptea Muzeelor. În anul 2015 MNCR a sărbătorit în Sfântu Gheorghe a 8-a ediție a evenimentului „Noaptea Muzeelor”, prin acces gratuit la toate expozițiile și activitățile organizate. Cu această ocazie au putut fi vizitate: Expoziția „Așezarea preistorică Păuleni Ciuc Dâmbul Cetății” și Expoziția tactilă „Atinge istoria - Așezarea preistorică Păuleni-Ciuc „Dâmbul Cetății””. Tot în cadrul acestui eveniment au fost realizate ateliere creative pentru publicul de diferite vârste care a participat la acest eveniment (modelare lut, pictură pe vase ceramice și jocuri). Toate aceste activități

au avut în vedere atragerea de vizitatori, promovarea muzeului, păstrarea tradițiilor, educarea publicului în spiritul respectului pentru patrimoniul cultural. Expozițiile au fost vizitate de 250 persoane, o parte dintre aceștia au participat și la atelierele organizate cu această ocazie.

Responsabil: șef de Secție Andrea Chiricescu.

- Tradiție și Modernitate

În cadrul acestui program, au fost derulate mai multe activități specifice: ateliere creative, programe artistice, jocuri, vizite pe teren și vizionări de filme și prezentări 3d. Dintre acestea menționăm Sărbătoarea primăverii la muzeu: ateliere dedicate zilelor de Dragobete, 1 martie și 8 martie. Acest proiect a devenit deja o tradiție a muzeului, se derulează în fiecare an, începând din 2007. Prin aceste activități de pedagogie muzeală, care au ca principal scop păstrarea tradițiilor în rândul tinerilor, dorim ca tânăra generație să meștească alături de noi în cadrul atelierelor. Totodată, activitățile sunt gândite sub forma unei povești. Pornim de la legenda Babei Dochia și de la legenda șnurului de mărțișor și încheiem cu meșteritul mărțișoarelor și a cadourilor pentru mame.

Număr participanți: 1500 persoane.

Responsabil: Felea Cristina.

- Lecții deschise

Instituția a organizat pe parcursul anului 2015, în diferite locații, 9 lecții deschise:

- 22 ianuarie 2015: dr. Adela Kovacs, „Mica Unire de la poveste la realitate”. Școlile Gimnaziale din Araci, Ariușd și Vâlcele, jud. Covasna.

- 23 iulie 2015: dr. Dan Buzea, „Civilizațiile preistorice de la Păuleni Ciuc”, la sediul MNCR, participanților din proiectul „Istoria locală – resursă de consolidare a interesului tinerilor pentru istorie”. Proiect național organizat de Societatea de Științe Istorice din România, Filiala Brașov.

– 24 iulie 2015: dr. Dan Buzea - „Civilizația Cucuteni-Arșișd”, organizată la sediul MNCR pentru participanții la proiectul „Școala de vară, Întorsura Buzăului, 2015”, organizat de Cercul „Liviu Bobeș” și „Despărțământul ASTRA Buzăul Ardelean” din Întorsura Buzăului.

– 30.10.2015: dr. Dan Buzea, „Vestigii-le culturii Arșișd-Cucuteni” organizată la sediul MNCR pentru un grup format din 20 de specialiști, istorici și muzeografi din România, în cadrul proiectului „Comemorarea Victimelor Comunismului”.

– 5 noiembrie 2015: dr. Diana Maria Sztancs (Universitatea București), „Artefacte preistorice confecționate din materii dure animale”, organizată la Întorsura Buzăului, Colegiul Național „Mircea Eliade”, în cadrul proiectului organizat de ACSCR „ArheoMicroSpec”.

– 6 noiembrie 2015: conf. Univ. Dr. Corneliu Beldiman (Universitatea București), „Microscopia și arheologia”, organizat la sediul Colegiului Național „Octavian Goga” din Miercurea-Ciuc, în cadrul proiectului organizat de ACSCR „ArheoMicroSpec”.

– 9 noiembrie 2015: dr. Hab. Alexandru Popa, „Granița de Est a Provinciei Dacia Romană în lumina noilor cercetări interdisciplinare”, la Școala Gimnazială „Avram Iancu” din orașul Covasna, jud. Covasna.

– 11 noiembrie 2015: dr. Hab. Alexandru Popa, „Granița de Est a Provinciei Dacia Romană în lumina noilor cercetări interdisciplinare”, la Școala Gimnazială Ghimbav din Brașov.

– 12 noiembrie 2015: dr. Valeriu Cavruc, „Peisajele salifere ale Transilvaniei”, organizată la sediul MNCR pentru un grup format din 50 de elevi de la Școlile gimnaziale din Sita Buzăului și Feldioara.

Programe și proiecte realizate peste prevederile Planului Minimal

Programelor și proiectelor prevăzute în Planul Minimal li s-au adăugat pe par-

cursul anului o serie de proiecte suplimentare. Unele dintre acestea au putut fi realizate în urma aderării MNCR la proiecte inițiate de alte muzee și organizații, iar altele au fost posibile datorită valorificării oportunităților financiare apărute pe parcurs. Astfel, în urma încheierii a 4 contracte de prestări servicii privind supravegherea arheologică și săpături arheologice preventive în zonele de lucrări de construire pe teritoriul județului Covasna, au fost realizate venituri proprii consistente, în valoare de 106.000 lei. Totodată, instituția a obținut fonduri nerambursabile provenite din co-finanțarea a două proiecte culturale de către AFCN, câștigate în urma unei competiții: *Saltland. Călătorii virtuale prin peisajele salifere ale Transilvaniei* (MNCR – organizator principal) și *Microscopia, Spectrometria și Patrimoniul Arheologic Mobil. Noi perspective asupra valorilor trecutului* (MNCR – coordonator). Valoarea totală a cofinanțării aferente acestor proiecte a fost de 80.000 lei. Datorită realizării acestor venituri și a altor resurse atrase, instituția a putut realiza 34 proiecte peste prevederile Planului Minimal. Acestea au vizat următoarele:

► Program: Cercetări de teren

- Proiect: Săpături arheologice și cercetări interdisciplinare în situl dacic de la Reci-Dobolika, jud. Covasna.

Proiectul de construcție al firmei Holzindustrie Schweighofer SRL Sebes – Sucursala Reci este determinat de lucrările privind realizarea unui canal de decantare în zona localității Reci, din punctul „Fabrica de prelucrare și debitare a lemnului din Reci” sau „Dobolika”, cum este cunoscut în literatura arheologică, pe lungimea de 700 m și lățimea medie de 10 m, spre punctul de vărsare în pârau Pădureni. Cercetarea a avut ca scop descărcarea terenului de sarcina arheologică și recuperarea informațiilor de natură arheologică în zona de construire a canalu-

lui pentru evacuarea apei din Fabrica de cherestea Reci, în pârâul Pădureni, prin traversarea sitului arheologic „Dobolika”. În urma cercetărilor arheologice efectuate, au fost descoperite și documentate 110 complexe arheologice: în principal gropi menajere de diferite forme și dimensiuni. Din punct de vedere cronologic acestea sunt atribuite primei vârste a epocii fierului (cultura Gáva, sec. XI - IX î. Hr.) și celei de-a doua epoci a fierului (sec. I î. Hr. – sec. I d. Hr.) atribuite culturii dacice. Ultimele reprezintă marea majoritatea complexelor cercetate.

Responsabil: dr. V. Căvruț,

Echipa de cercetare: D.-L. Buzea, Al. Popa, M.-M. Ștefan, A. Kovacs și J. Puskás.

- Săpături arheologice și cercetări interdisciplinare în cetatea dacică Covasna-Cetatea Zânelor, jud. Covasna.

Lider de proiect: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei

Parteneri: MNCR, Muzeul Brăilei, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Muzeul Național de Istorie a României.

Colectiv: Viorica Crișan (Responsabil - MNIT); Valeriu Sîrbu (MB).

Colaboratori: Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, Dan Buzea.

Perioada de desfășurare: iulie – august.

Cercetările din anul 2015 s-au desfășurat pe Terasa a II-a, în secțiunea 7H. În zona cercetată s-au descoperit numeroase vase ceramice, unelte de fier, bronz, lut și piatră, piese de podoabă (mărgelă, pandantive, cercei). Cea mai importantă descoperire a fost făcută pe terasa a II-a, unde au apărut urmele unui *sanctuar* cu mai multe aliniamente de gropi de stâlp și structuri de piatră.

- Proiect: Cercetarea arheologică sistematică privind exploatarea sării la Băile Figa

În anul 2015, la Băile Figa au fost continuate săpături arheologice în sectorul

central al sitului – în S. XV. Au fost descoperite și cercetate urmele unor structuri de lemn (o fântână, garduri de scânduri și nuiele, aliniamente de pari verticali), alături de jgheaburi, troace, pari, lopeți de lemn, topoare de minerit confecționate din piatră, precum și fragmente ceramice din sec. XI-IX î. Hr.

Parteneri: Universitatea Exeter, Marea Britanie, Complexul Muzeal Județean

Bistrița-Năsăud; Muzeul Bucovinei, Universitatea București

Responsabil: dr. Valeriu Căvruț

Membri: dr. D.-L. Buzea, dr. M.-M. Ștefan.

- Cercetări de teren non-invazive privind Exploatarea preistorică, antică și medievală a sării în Transilvania

Cercetările au fost efectuate în cadrul proiectului *Saltland. Călătorii virtuale prin peisajele culturale salifere ale Transilvaniei*. Finanțator: AFCN.

Lider de proiect: MNCR.

Parteneri: ACSCR și Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud.

În cadrul proiectului au fost efectuate filmări și fotografii aeriale cu ajutorul dronelor și de la sol în 19 peisaje salifere (suprafața totală cca. 300 ha) la: 1. *Orșova*, jud. Mureș (3 izvoare de apă sărată, 2 situri arheologice, o fântână de apă sărată); 2. *Sovata*, jud. Mureș (lacuri sărate, diapir de sare); 3. *Praid*, jud. Harghita (diapir de sare, sărături, pâraie sărate); 4. *Sânpaul*, jud. Harghita (lacuri sărate, o fântână de apă sărată, urmele arheologice a unei mine de exploatare a sării din prima epocă a fierului și evul mediu); 5. *Comănești*, jud. Harghita (1 pârâu sărat, 1 sit arheologic din epoca bronzului și o fântână de slatină); 6. *Ocna Mureș*, jud. Alba (lacuri sărate, urme de saline abandonate); 7. *Băile Figa*, jud. Bistrița-Năsăud (1 sit cu urme de exploatare a sării din epoca bronzului, fierului și evul mediu; căi de comunicare); 8. *Sășarm*, jud. Bistrița-Năsăud (1 sit cu urme de exploatare a sării din epoca

bronzului, fierului și evul mediu; o fântână de slatină); 9. *Caila*, jud. Bistrița-Năsăud (1 sit cu urme de exploatare a sării din epoca bronzului și evul mediu; o fântână de slatină); 10. *Coldău*, jud. Bistrița-Năsăud (o fortificație din epoca bronzului care a servit la controlul traficului de sare pe Someșul Mare); 11. *Blăjenii de Jos*, jud. Bistrița-Năsăud (o rezervație botanică cu manifestări saline; o fântână cu slatină); 12. *Sărățel 1*, jud. Bistrița-Năsăud (3 situri din prima epocă a fierului, epocă dacică și epocă romană); 13. *Sărățel 2*, jud. Bistrița-Năsăud (lacuri și izvoare de apă sărată, 1 sit arheologic de exploatare a sării din perioada romană; 1 sit fortificat din epoca fierului și 1 din perioada romană); 14. *Sărățel 3*, jud. Bistrița-Năsăud (1 sit modern de valorificare a sării); 15. *Ocna Sibiului 1*, jud. Sibiu (1 sit neolitic); 16. *Ocna Sibiului 2*, jud. Sibiu (așezare romană în aria unei exploatare antice a sării); 17. *Ocna Sibiu 3*, jud. Sibiu (mine de sare abandonate, lacuri sărate); 18. *Turda*, jud. Cluj (salină, mine de sare, sărături, vestigii arheologice medievale); 19. *Ocnișoara*, jud. Alba (1 lac sărat, 1 sit medieval și o fântână cu slatină).

Toate imaginile selectate și materialul aerovideografic obținut, au fost editate în vederea montajului unui tur virtual. Acesta din urmă a fost realizat în două versiuni: de 41 min. și de 14 min. Coloana audio a fost constituită dintr-un fundal muzical. Au fost înserate explicații narate.

Responsabil științific – dr. V. Cavruc.

Colectiv: dr. D.-L. Buzea, dr. M.-M. Ștefan.

- Proiect: Cercetarea geofizică și geospațială a sitului fortificat din epoca bronzului de la Coldău-Varbă (oraș Beclean, jud. Bistrița-Năsăud).

Prin această cercetare, au fost obținute date privind integrarea sitului în peisajul natural și arheologic al Bazinului Someșului Mare. Totodată, au fost depistate elementele structurilor defensive și nume-

roase complexe. Din cercetările efectuate, rezultă ipoteza plauzibilă conform căreia, situl fortificat de la Coldău-Varbă juca un rol important în ceea ce privește organizarea și controlul centrelor de exploatare a sării din zonă și, totodată, a traficului pe Someșul Mare.

Responsabil științific – dr. V. Cavruc.

Colectiv: dr. Hab. Al. Popa, dr. M.-M. Ștefan.

- Proiect: Cercetarea arheologică de teren în situl paleolitic de la Costanda – Lădăuți (jud. Covasna). comuna Barcani, județul Covasna.

Lider de proiect: Universitatea „Valahia” din Târgoviște. Parteneri: MNCR; Direcția Județeană de Cultură Dâmbovița.

Finanțarea a fost asigurată de Universitatea „Valahia”.

Perioada de desfășurare: august–septembrie 2015.

Cercetarea a urmărit reevaluarea atribuirii culturale a etapei de locuire, dezvelirea in situ a materialului arheologic de factură paleolitică, precum și colectarea de probe necesare cercetărilor interdisciplinare, inclusiv pentru Activitatea din anul 2015. A avut ca scop principal obținerea de probe pentru stabilirea unei datări absolute a momentului locuirii pe „Dealul Borșoșului”. Colectiv: dr. Marian Cosac (responsabil); dr. George Murătoareanu, dr. Radu Alexandru, dr. Dan Buzea, dr. Ulrich Hambach.

- Cercetarea geospațială a Peisajului cultural-natural Cheile Vârghișului (com. Vârghiș, jud. Covasna și com. Merești, jud. Harghita).

Cheile Vârghișului reprezintă principalul areal carstic al Munților Perșani, situat în extremitatea nordică a acestora, la limita cu Munții Harghita. În cadrul acestuia, au fost identificate peste 130 de peșteri amplasate pe patru nivele de carstificare, urme de numeroase etape ocupaționale

din paleolitic și până în perioada modernă. În anul 2015, au fost cercetate siturile Peștera Ursului, Abri 122 și Peștera Calului. Au fost efectuate măsurători în vederea localizării și delimitării exacte ale acestor obiective în teren.

Lider de proiect: Universitatea „Valahia” din Târgoviște. Parteneri: MNCR; Direcția Județeană de Cultură Dâmbovița; Muzeul „Haáz Rezső” din Odorheiul Secuiesc.

Responsabil din partea instituției: dr. Dan Buzea

- Cercetări non-invazive în așezările culturale Cucuteni-Ariușd (jud. Brașov, Covasna și Harghita),

Cercetarea a fost realizată în cadrul proiectului postdoctoral de cercetare *Cultura Ariușd: Periferie sau Centru*. Finanțat prin FONDUL SOCIAL EUROPEAN, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Axa prioritară nr. 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”, Titlu: „MINERVA – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și post-doctorală”, Contract: POSDRU 159/1.5/S/137832.

Cercetarea s-a realizat prin metode tradiționale (cercetare arheologică de teren, periegeze și săpături arheologice) și prin cele non-invazive și interdisciplinare:

- Aerofotografia cu ajutorul dronei s-a realizat de la altitudine mică și medie pentru siturile Ariușd din județul Covasna: Aninoasa, com. Reci, Punctul: La șezut; Araci, com. Vâlcele, Punctul: Coasta Csulak; Ariușd, com. Vâlcele, Punctul: Dealul Tyiszki; Comolău, comuna Reci, Punctul: Cetatea mică; Boroșneul Mic, com. Boroșneul Mare, Punctul: Cetatea Bursucului/ Măgura Rotundă; Leț, com. Boroșneul Mare, Punctul: Dealul Cetății; Olteni, com. Bodoc, Punctele: Ceta-

tea Fetei și În Dosul Cetății; Reci, com. Reci, Punctele: Telek/Teleac și Câmpia lui Török/Grădina bisericii; jud. Brașov: Hărman, Punctul: Käsberg.

- Cercetarea geofizică s-a realizat la: Aninoasa, com. Reci, Punctul: La șezut; Olteni, com. Bodoc, Punctul: În Dosul Cetății-Varmeghe; Comolău, comuna Reci, Punctul: Cetatea mică-Kisvar (jud. Covasna); Malnaș Băi „Füvenyestető” (jud. Covasna).

- Arheologie spațială (GIS) – studiu de caz pentru situl Șoimeni, comuna Păuleni-Ciuc: Dâmbul Cetății-Vardomb (jud. Harghita).

- Prelevarea de mostre de sol pentru analiza pedologică și spectrometrică în siturile de la: Aninoasa, com. Reci, Punctul: La șezut; comuna Barcani „Costanda-Lădăuți” (jud. Covasna), Malnaș Băi „Füvenyestető” (jud. Covasna).

Responsabil: dr. Dan-Lucian Buzea.

- Proiect: Estul Transilvaniei în perioada Daciei Romane

Cercetare s-a desfășurat în cadrul unei colaborări cu Institutul German de Arheologie și prevede cercetarea istoriei și arheologiei sud-estului Transilvaniei în perioada romană, prin perspectiva schimbărilor culturale, sociale și demografice ce pot fi sesizate în estul Daciei după cucerirea romană.

Prima etapă a programului reprezintă proiectul consacrat cercetărilor Limesului roman din sud-estul Transilvaniei. Acesta prevede documentarea vestigiilor din zona graniței de est a Daciei romane prin metode non-destructive din domeniul geochimiei, geofizicii, analizelor spațiale etc.

Printre rezultatele din perioada raportată merită a fi amintite câteva exemple, primul dintre ele fiind legat de problema configurației Limesului în zona localității Baraolt din județul Covasna. Literatura maghiară de până la mijlocul secolului al XX-lea, localiza aici un castru roman.

Odată cu evoluția cercetărilor de după cel de-al doilea Război Mondial ipoteza a fost negată. Pentru clarificarea situației am efectuat o serie de prospecțiuni de teren și prospecțiuni magnetometrice. Acestea au adus rezultate importante, evidențiind o locuire consistentă pe promontoriul în cauză, probabil o fortificație de epocă romană. Cu toate acestea, considerăm că este încă prematur să ne pronunțăm dacă este vorba despre o fortificație militară (castru?) sau despre una aparținând unei locuiri civile (statio? mansio?). Urmează ca viitoarele investigații să contribuie la clarificarea acestei situații.

Un alt rezultat foarte important pentru înțelegerea modului de funcționare a limesului în zona Carpaților Răsăriteni a fost realizat în preajma localității *Hoghiz*. Aici literatura de bază pentru structura limesului semnalează un castru din așa-zisul „inel” interior al limesului. Pe baza cercetărilor interdisciplinare efectuate de noi am stabilit structura interioară a cel puțin jumătate din castru. Imaginea realizată – aparținând unui castru cu un așa numit „zid-dublu” de incintă – ne face să credem că acest castru de la *Hoghiz* ar fi putut aparține la un moment dat chiar liniei exterioare a frontierei Daciei romane, fiind legat prin intermediul defileului Oltului cu presupusa fortificație de la *Ba-raolt*, descrisă mai sus.

Un alt element de noutate a fost descoperirea în castrul de la *Olteni* a urmelor magnetice a trei barăci soldățești, care ar putea semnală un loc încă nedistrus din cadrul castrului roman de pe malul Oltului, unde există perspective reale pentru efectuarea unor cercetări arheologice.

Totodată, a fost efectuată documentarea materialelor inedite din arhiva și depozitul arheologic al Muzeului Național Secuiesc. Ne referim aici la siturile de la *Comălău* și *Olteni*, unde, în trecut, au fost efectuate săpături și investigații de teren de către Székely Zoltán. A fost descoperit

astfel jurnalul de săpătură privind săpăturile efectuate în anul 1942. Acestea au fost conduse de către J. Szilagyi de la Muzeul din *Aquincum*, astfel încât, după toate probabilitățile, acestea se află la Muzeul respectiv din *Budapesta*.

Până la 30.09.2016, finanțarea este asigurată prin grant UEFISCDI.

Responsabil: dr. hab. Alexandru Popa

• Proiect: Cercetări geospațiale și geomagnetice în situri dacice din sud-estul Transilvaniei (jud. Brașov, Covasna și Harghita).

Lider de proiect: IAIA Cluj.

Parteneri: MNCR

Finanțat prin FONDUL SOCIAL EUROPEAN, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Axa prioritară nr. 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”, Titlu: „Ml-NERVA – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și post-doctorală”, Contract: POSDRU 159/1.5/S/137832), Dan Ștefan, D.-L. Buzea.

Deși în zona depresiunilor din sud-estul și estul Transilvaniei sunt menționate mai bine de 40 de puncte fortificate atribuite dacilor din perioada clasică, monumentele în sine, dar și fenomenele cultural-istorice pe care le reprezintă, sunt prea puțin accesibile publicului larg și specialiștilor. Trimiterile topografice sunt adesea extrem de vagi, uneori contradictorii, folosindu-se referințe descriptive, în niciun caz coordonate absolute. Pentru o bună parte din cetăți, interpretarea lor ca atare se bazează pe mențiuni vechi, neverificate sistematic în teren. Doar în 5 cetăți s-au derulat săpături în ultimii 15 ani, în timp ce pentru alte 7 situri, data ultimei cercetări nu este mai nouă de anii 1930, iar săpături arheologice se desfășoară în

prezent doar la Cetatea Zânelor, în Covasna, singura cetate dacică din estul Transilvaniei care se bucură de o mai mare vizibilitate.

Siturile documentate prin teledetecție de joasă altitudine sunt următoarele:

Pe teritoriul jud. Covasna:

– Araci, com. Vâlcele, punct: Coasta Csulak;

– Boroșneul Mic, com. Boroșneu Mare, punct: Cetatea Bursucului/Măgura Rotundă/Borzavár;

– Comolău, com. Reci, punct: Cetate

– Leț, com. Boroșneu Mare, punct: Dealul Cetății;

– Olteni, com. Bodoc, punctele: Cetatea Fetei, În Dosul Cetății, La Haltă

– Reci, com. Reci, punctele: Telek, Câmpia lui Török/Grădina bisericii, Dobolyka

– Sfântu Gheorghe, punct: Bedehaza

– Voinești, oraș Covasna, puncte: Cetatea Zânelor.

Pe teritoriul jud. Brașov:

– Bod, com Bod, punct: Kasse Berg

– Teliu, com Teliu, punct: La Carieră

Pe teritoriul jud. Harghita:

– Șoimeni, comuna Păuleni-Ciuc, punct: Dâmbul Cetății-Várdomb

– Jigodin, oraș Miercurea-Ciuc, punctele: Dealul Cetății Mici (cetatea dacică Jigodin III), Dealul Cetății (cetatea dacică Jigodin II), Câmpul Morii (cetatea dacică Jigodin I), Dealul Farago (turn dacic Jigodin IV)

– Merești, com. Merești, punct: Câmpu Pipașilor.

Responsabil: dr. M.-M. Ștefan.

Colectiv: D.L. Buzea, D.C. Ștefan.

► Program: Cercetarea interdisciplinară a patrimoniului arheologic aflat în administrarea MNCR

• Proiect: Studiul materialului arheozoologic Reci, punctul Dobolyka, județul Covasna

Lider de proiect: MNCR

Colectiv: Kosa Bela, Imola Kelemen.

Cu ocazia cercetării arheologice preventive în primăvara anului curent, 2015, la fabrica de prelucrare și debitare a lemnului din Reci, punctul Dobolyka, județul Covasna, au fost descoperite și documentate 110 complexe arheologice (în special gropi de diferite forme și dimensiuni), o mică parte fiind atribuite primei vârste a epocii fierului (cultura Gáva, sec. XI-IX î.Hr.), iar majoritatea la perioada La Tène (civilizația dacică, sec. II. a.Hr. - sec. I p. Hr.).

Rămășițe animale au fost prelevate din 49 gropi, dintre care 5 nu au putut fi determinate din punct de vedere cronologic, 3 au fost atribuite primei vârste a fierului, culturii Gáva, iar restul la civilizația dacică din perioada La Tène.

Astfel, pentru analiza arheozoologică au ajuns 1024 de rămășițe animaliere. După restaurarea și lipirea fragmentelor care se potriveau au rămas 811 resturi, din care 18 din răzuire și supraveghere. Deci putem calcula cu 793 fragmente faunistice din 49 complexe, distribuindu-se în următorul fel:

– 16 rămășițe din 6 complexe cu datare nedeterminată

– 25 rămășițe din 3 complexe de prima epocă a fierului, cultura Gáva

– 752 rămășițe din 40 complexe de a doua epocă a fierului, civilizația dacică.

Responsabil: dr. D.- L. Buzea.

• Proiect: Analiza microscopică, tehnologică și tipologică pentru 40 de artefacte descoperite în complexe arheologice de la Reci – Fabrica de Cherestea, jud. Covasna.

Au fost realizate fișe de analiză care cuprind următoarele date: tipul, numărul de inventar, contextul, descrierea (morfologie, materie primă, etapele procesării, urme de utilizare, rol funcțional probabil), dimensiuni și fotografii generale, precum și detalii microscopice.

Lider de proiect: MNCR

Responsabil Colectiv: dr. Corneliu Beldiman, dr. Dan Buzea.

- Proiect: Microscopia, Spectrometria și Patrimoniul Arheologic Mobil. Noi perspective asupra valorilor trecutului

Finanțator: Administrația Fondului Cultural Național.

Lider de proiect: ACSCR

Parteneri: MNCR, Asociația Culturală „Cetatea Dacică Valea Zânelor” din Covasna, jud. Covasna, Colegiul Național „Octavian Goga” din Miercurea-Ciuc, jud. Harghita, Asociația Cultural-Creștină „Justinian Teculescu” din Voinești-Covasna, jud. Covasna.

Au fost selectate piese arheologice preistorice atribuite culturilor Cucuteni-Ariușd, Costișa și Wietenberg, descoperite în situl de la Păuleni Ciuc „Dâmbul Cetății” jud. Harghita, artefacte din categorii diferite de materiale: metal, ceramică și materii dure animale (os, corn și dinți), relevante pentru proiect. Au fost selectate 120 de piese, 60 analizate cu ajutorul microscopului digital și 60 analizate cu ajutorul spectrometrului cu fluorescență cu raze „X”, practic cu 60 de piese mai mult decât s-a prevăzut inițial în proiect. Piese au fost fotografiate în detaliu, au fost elaborate documente, fișe de catalog, desene și secțiuni.

Responsabil: Dan Buzea

Colectiv: Alexandru Popa, Andrea Chiricescu, Valeriu Cavruc, Corneliu Beldiman, Diana Maria Sztancs.

- Proiect: Epoca migrațiilor pe ambele părți ale Carpaților Răsăriteni cu privire specială asupra sud-estului Transilvaniei

În cadrul proiectului a fost efectuată documentarea bibliografică în bibliotecile din Germania. Totodată, au fost consemnate în teren situri arheologice din epoca migrațiilor din sud-estul Transilvaniei.

Responsabil: dr. habilitat Alexandru Popa.

► Programul de cercetare a patrimoniului aflat în fondurile muzeului. Au fost realizate următoarele proiecte:

- Proiect: Expertizarea spectrometrică a 20 de obiecte arheologice de bronz și cupru.

- Proiect: Expertizarea microscopică și trasologică a 40 de obiecte arheologice de os și corn.

- Proiect: Expertizarea spectrometrică a 40 de obiecte arheologice din ceramică (20 vase și 20 figurine antropomorfe și zoomorfe).

- Proiect: Studiul arheozoologic al materialului osteologic de la situl dacic de la Reci, jud. Covasna.

- Proiect: Cercetarea patrimoniului etnografic din zona orașului Covasna.

Lider de proiect: MNCR

Responsabil: Andrea Chiricescu

Echipa de proiect: Dan Buzea, Ana Doboreanu, Eugenia Filip.

O imagine asupra vieții materiale și spirituale a comunităților omenești din zona studiată este sugerată de o serie de izvoare arheologice, numismatice, istorice și etnografice. Cunoașterea realităților de natură etnografică de pe raza orașului Covasna a fost condiționată într-o măsură hotărâtoare de stadiul actual al cercetărilor.

Cadrul natural al zonei a creat condiții propice pentru dezvoltarea acesteia de-a lungul timpului pe mai multe sectoare – economic, demografic, balnear-turistic etc. Zona, locuită de români și maghiari deopotrivă, a oferit numeroase resurse naturale care au dus la conturarea ocupațiilor specifice acesteia, în funcție de resursele disponibile. Conviețuirea celor două etnii, care au înfruntat aceleași condiții pentru a supraviețui pe baza valorificării resurselor locale, a dus la numeroase interferențe, în arhitectură, ocupații și meșteșuguri, păstrându-se în același timp și specificul fiecăreia în parte, mai ales în ceea ce privește credința, portul popular, folclorul și obiceiurile. Specificul cadrului natural și al resurselor locale se va regăsi astfel pe toate planurile vieții locuitorilor:

ocupații, tradiții, meșteșuguri, obiceiuri, folclor.

În perimetrul orașului Covasna și în localitățile învecinate, în decursul anilor, a fost identificat un patrimoniu etnografic prețios. Acesta constă în diverse construcții (case și anexe țărănești, mori de apă și alte instalații), port popular, unelte și ustensile, piese de artă populară, diverse ocupații și obiceiuri tradiționale. Numai o parte din acest patrimoniu a ajuns în muzee și este valorificat în expoziții și în literatura de specialitate. Cea mai mare parte a patrimoniului etnografic rămâne încă nevalorificată, existând pericolul real al dispariției acestuia, atât prin degradarea naturală, cât și din cauza distrugerilor ca consecință a activității umane.

Cercetările etnografice completează cu date noi materialul documentar din arhiva MNCR. În aceeași măsură, atât în colecțiile MNCR, cât și în cele ale Muzeului Național Secuiesc din Sfântu Gheorghe, se păstrează în aceeași măsură obiecte din inventarele stânelor, unelte și instrumente folosite în vechime în cadrul diverselor ocupații, precum și produse finite – în special piese din lemn, os și textile.

Având în vedere faptul că instituția deține un teren de 7979 mp, unde se va organiza Secția Muzeul în Aer liber de la Covasna – Voinești, jud. Covasna, în anul 2015 au fost realizate următoarele activități:

- obținerea de date și fotografii aeriene de la altitudine mică și medie, necesare pentru documentația de teren și pentru modelarea 3d a viitorului muzeu;

- obținerea de date și fotografii aeriene pentru Ansamblul Tehnic – Planul Înclinat de la Covasna-Comandău (instalația tehnică, furtul șinelor ferate, furtul elementelor tehnice, împădurirea zonei, dezafectarea imobilelor, lipsa pazei permanente etc.), au făcut ca acest monument să se afle într-o permanentă stare de degradare;

- întocmirea Dosarului cu oferte de achiziții pentru viitorul muzeu (patrimoniu construit, patrimoniu mobil etc.);

- evidențierea și inventarierea elementelor valoroase din punct de vedere urbanistic și arhitectural la nivelul întregii localități;

- delimitarea precisă a obiectivelor individuale și a arealelor urbane protejate (monumente istorice, ansambluri istorice, situri);

- identificarea și recomandarea arealelor valoroase pentru care se propune elaborarea unor Planuri Urbanistice Zonale în vederea instituirii de reglementări de protecție și punere în valoare a obiectivelor;

- delimitarea precisă a zonelor de protecție a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice.

- Cercetare istorico-documentară privind istoricul apelor minerale din sud-estul și estul Transilvaniei.

Lider de proiect: MNCR-MOMS

Parteneri: Arhivele Naționale Sibiu; Centrul Cultural Toplița; Centrul Eclectic de Documentare „Mitropolit Colan” din Sfântu Gheorghe; Centrul Cultural „Miron Cristea” din Miercurea-Ciuc

În urma cercetărilor efectuate la Arhivele Naționale din București, Arhiva Centrului de Documentare Eclectică „Mitropolit Nicolae Colan” din Sfântu Gheorghe și cu sprijinul partenerilor s-au realizat copii (pe suport hârtie sau electronic) din care au fost selectate cele pentru expunere, documente, fotografii și cărți din diferite perioade istorice privind industria apelor minerale din sud-estul și estul Transilvaniei.

Responsabil proiect: dr. Ana Doboreanu

- Proiect: Cercetarea documentelor istorice din patrimoniul MNCR

Lider de proiect: MNCR

Parteneri: Centrul Eclectic de Documentare „Mitropolit Colan” din Sf. Gheorghe.

În anul 2015 au fost studiate și documentate, fișate și descrise documente aflate în patrimoniul MNCR cu privire la istoria și memorialistica spațiului sud-est și est Transilvănean.

Responsabil: dr. Ana Dobreanu.

Colectiv: Florina Bănică, Herțeg Florin.

► Program: Documentarea de teren a bunurilor imobile din orașul Covasna, în vederea elaborării documentației aferente Proiectului viitorului Muzeu în Aer Liber.

- Proiect: Fotografierea și filmarea din aer, cu ajutorul dronelor a Planului Înclinat, Cetății Zânelor, Văii Zânelor ș.a.

► Program: Restararea patrimoniului mobil

- Restaurarea unui număr de 18 piese preistorice din lemn descoperite la Băile Figa. În acest sens, echipa proiectului a pregătit documentația necesară acestei activități (fișe pentru piese, fotografii, propuneri de restaurare etc). Piese au fost restaurate pe baza unui contract de prestări servicii încheiat de MNCR cu Complexul Muzeal Bucovina Suceava.

► Program: Valorificarea expozițională a patrimoniului

- Expoziția de icoane, ouă încondeiate, cusături și produse de tăbăcărie.

- Expoziția temporară „Oina din bătrâni, Ediția a III-a”.

- Expoziție temporară „AreoMicroSpec”.

► Program: Publicații

- *Caietele de la Araci*, nr. 3, Anul III, iunie 2015. Sf. Gheorghe: MNCR.

- Alexandru Popa, *Untersuchungen zu den römisch-barbarischen Kontakten östlich der römischen Provinz Dacia*. Editura Rudolf Habelt, Bonn, 2015.

- Dan Lucian Buzea, *Rolul pedagogiei muzeale în valorificarea culturii Cucuteni-Ariușd*. În: Minerva III, Acta Europaea, 11,

Editura Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2015.

► Program Expoziții temporare

- Expoziția de icoane, ouă încondeiate, cusături și produse de tăbăcărie

Lider de proiect: MOMS Inspectoratul Școlar Județean, Centrul Cultural „Miron Cristea”. Parteneri: Inspectoratul Școlar Județean, Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei,

Responsabil din partea MOMS: Ana Dobreanu, Florina Bănică.

Expoziția a cuprins peste 200 de lucrări (icoane, ouă încondeiate, cusături, produse de tăbăcărie) care au fost jurizate și premiate în cadrul celei de-a XX-a ediție a fazei județene a Olimpiadei de „Meșteșuguri artistice tradiționale”. Lucrările expuse au fost ale celor 126 de participanți, elevi din Miercurea-Ciuc, Gheorgheni, Toplița, Subcetate, Corbu, Tulgheș, Gălăuțaș. Perioada: 08–26 iunie 2015. Expoziția a fost vizitată de 354 de persoane.

- Expoziția temporară „Oina din bătrâni, Ediția a III-a”

MNCR - lider de proiect

Parteneri: A.S. „Ciucas” Întorsura Buzăului, Asociația Cultural – Științifică „Carpații Răsăriteni”, Asociația Culturală „Cetatea Dacică - Valea Zânelor”, Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna, Primăria Comunei Barcani; Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” din Întorsura Buzăului.

Responsabil proiect: Dan Buzea

Echipa de proiect: Florin Herțeg, Eva Delczeg, Lagăr Constantin, Mihaela Popica.

Perioada: iulie – august; a fost organizată la Barcani.

Expoziția a fost organizată cu ocazia Evenimentelor culturale și sportive dedicate „Sărbătorii Bărcănenilor”, ediția a VI-a și a prezentat jocul de oină sau hoină, conform denumirii populare din Zona Bu-

zaielor, joc menționat în toate comunele și satele din Depresiunea Întorsura Buzăului ca reprezentând, în trecut, un mod de petrecere a timpului liber de către copii și tineri.

Prezentarea jocului de oină în cadrul expoziției, s-a realizat prin activități interactive: un joc demonstrativ de oină competițională și un concurs de aruncare a mingii de oină la distanță.

În cadrul jocurilor demonstrative și concursurilor au participat 50 de copii, tineri și adulți din zonă, ocupanții primelor 3 poziții fiind premiați la sfârșitul competiției cu diplome și premii speciale.

Data: 29 august 2015.

- Expoziție temporară „ArheoMicroSpec”

Lider de proiect: ACSCR

Parteneri: MNCR.

Perioada: septembrie-noiembrie 2015.

Expoziția prezintă diverse tipuri de cercetare științifică modernă prin metodele spectrometriei și microscopiei a colecțiilor arheologie din adrul MNCR, încadrate în contextele istorice specifice fiecărei epoci. Obiectele oferă informații referitoare la modul de realizare a acestora, în concordanță cu evoluția tehnicii, cât și cu cerințele fiecărei epoci în parte. Expoziția a fost vizitată în Miercurea Ciuc, Covasna, Intorsura Buzăului, Ghimbav (Brasov) și Sfântu Gheorghe.

Perioada: septembrie – noiembrie 2015.

Responsabil: Dan Buzea

Colectiv: Alexandru Popa, Corneliu Beldiman, Diana Maria Sztancs, Andrea Chiricescu și Alexandra Cîrlănescu.

► Program: Relații publice și educație muzeală

Proiecte:

- Olimpiada județeană de meșteșuguri artistice tradiționale, ediția XX

Lider de proiect: Inspectoratul Școlar Județean Parteneri: Centrul Cultural „Miron Cristea”, MOMS

Responsabil MNCR- MOMS: Ana Dobreanu.

Proiectul a cuprins jurizarea lucrărilor participante la concurs (peste 200), realizate de 126 de elevi din Miercurea Ciuc, Toplița, Gheorgheni, Tulgheș Subcetate, Corbu și Gălăușas (4 iunie), program artistic oferit de Grupul „Românașul” al Centrului Cultural „Miron Cristea”, premiera lucrărilor și vizitarea, de către participanți a expoziției de icoane, cusături, produse de tăbăcărie și ouă încondeiate.

Perioada: 4 - 8 iunie 2015.

- Concurs de desene, colaje, poezii și compuneri „1 Decembrie în suflet de copil”, ediția a II-a.

Lider de proiect: MOMS

Parteneri: Colegiul Național „O. Goga”, Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu”, Inspectoratul Școlar Județean Harghita, Instituția Prefectului Harghita, Primăria Municipiului Miercurea-Ciuc

Contribuție financiară: Primăria și Instituția Prefectului

Organizator: MNCR- MOMS: Ana Dobreanu, Florina Bănică.

Concursul de desene, colaje, compuneri și poezii adresat claselor II-IV și dedicat Zilei Naționale a României a cuprins două etape: faza pe clase, ce s-a desfășurat în perioada 16.11.2015 - 23.11.2015 și faza finală, ce a avut loc în data de 26.11.2015. Finalizarea concursului s-a făcut într-un cadru festiv la Colegiul Național „Octavian Goga”. Activitatea a cuprins o evocare a actului istoric de la 1 Decembrie 1918, prezentarea lucrărilor de către fiecare participant, premiera finaliștilor și un moment artistic (poezii, cântece, dansuri populare și o scenetă) prezentat de elevi din clasele înscrise în concurs.

Perioada: 26.11 – 1.12.2015.

- Activități cultural-sportive: Cupa Ciucaș la Futsal, ediția a X-a; Cupa „Tinere Speranțe”, editia II; Campionatul de Bas-

chet Amator Covasna; "Cupa Primăverii" la futsal; Cupa Buzaielor la Baschet ediția a VI-a; "Cupa Buzaielor la Oină", ediția II și Cupa Buzaielor la Tenis de Masă.

- Atelier de încondeiat ouă

Cercul Militar din Sf.Gheorghe, 3 aprilie 2015. Organizator: Fundația "Mihai Viteazul", Sf.Gheorghe și la Colegiul Național Mihai Viteazul – 7 aprilie 2015.

- Proiect: Împreună sărbătorim Ultimul Clopoțel

Realizat în parteneriat cu Colegiul Național „Mihai Viteazul”, 10-17 iunie 2015. În cadrul acestui proiect au fost organizate o serie de întâlniri cu elevi din ciclul primar din Municipiul Sfântu Gheorghe, din comuna Sita Buzăului și satul Ciumernic (jud. Covasna). Totodată, au fost organizate ateliere creative, printre care cele de scriere cu pană și de scriere pe tăblițe.

Responsabil: muzeograf Herțeg Florin.

- Eveniment: Târgul de turism al orașului Covasna. Prezentarea ofertei culturale a instituției.

27-28 iunie 2015. Organizator: Primăria Orașului Covasna.

- Proiect: Sântilia-Nedeia Mocănească Covasna-Voinești. Proiect cultural-artistic. Ateliere creative și jocuri legate de costumele populare.

Organizat de Asociația Cultural-Creștină "Justinian Teculescu". Echipa Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni a participat cu ateliere creative și jocuri legate de costumele populare în data de 19 iulie, 2015.

- Proiect: Festivalul "Ceva de Vară"

Întorsura Buzăului, 18-19 iulie 2015, organizat de către asociația MIRACOLIX, Întorsura Buzăului. Muzeul a organizat ateliere creative.

- Proiect: Tradițiile! O șansă pentru toți. Ateliere creative.

Lider de proiect: Centrul de Tineret Sfântu Gheorghe al Direcției Județene pentru Sport și Tineret Covasna. Muzeul a organizat ateliere creative.

9 decembrie 2015.

- Proiect: Școala Altfel, 6-10 aprilie 2015, a inclus o suită de activități culturale la muzeu. Participanții au aflat informații interesante de la specialiștii muzeului despre costumele populare și despre expoziția de arheologie.

Responsabil: Felea Cristina.

- Proiect Meșterește cu noi, vara, Ediția a VI-a, 4-6 august 2015, la sediul central al MNCR. În cadrul proiectului au fost organizate ateliere și alte activități adresate copiilor preșcolari și celor școlari. Prin organizarea acestora am dorit să atragem copiii într-un mediu plăcut, unde să descopere lucruri noi și unde să aibă posibilitatea să meșterească.

Responsabil: Felea Cristina.

- Proiect: Ateliere creative la MNCR – decorațiuni de toamnă, 4-5 noiembrie 2015. Păstrarea tradițiilor în rândul tinerilor prin ateliere creative. Totodată activitățile au fost gândite sub forma unei povești. Pornim de la elementele anotimpului toamna și îi invităm pe elevii aflați în vacanța intersemestrială să participe la ateliere creative și să își petreacă câteva ore la muzeu (Responsabil: Felea Cristina).

- Proiect: Ziua Limbii Române la Prima Școală Românească din Sfântu Gheorghe, 01-02 septembrie 2015. Au fost organizate ateliere și alte activități adresate copiilor preșcolari și școlari.

Responsabil: Herțeg Florin.

- Sesiunea științifică a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Ediția 12

10-12.12.2015, Sfântu Gheorghe- Arcuș.
În cadrul Sesiunii, au fost prezentate și dezbătute 47 comunicări științifice, pe teme de patrimoniu, muzeologie și arheologie:

1. Dan Buzea, Corneliu Beldiman, Alexandru Popa, Diana-Maria Sztancs, Andreea Chiricescu, Felea Baubec Cristina, George Moldovan- *Microscopia, Spectrometria și Patrimoniul Arheologic mobil. Noi perspective asupra valorilor trecutului*

2. Viorica Crișan, Valeriu Sârbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Centru rezidențial dacic de la Cetatea Zânelor, Covasna.*

3. Alexandru Popa - *Cercetări interdisciplinare ale MNCR pe Granița de est a Daciei Romane*

4. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Peisajele salifere ale Transilvaniei.*

5. Botond Bartok, *Aspecte ale ocrotirii patrimoniului cultural în județul Covasna*

6. Ioan Lăcătușu, Sebastian Pârnu, *Repere identitare românești din județele Covasna și Harghita - o modalitate eficientă de valorificare a patrimoniul documentar*

7. Luminița Cornea, *Importanța revistelor editate de muzeele memoriale*

8. Monica Tecar, Loredana Petrulă, *Cu pietricele ne jucăm și preistorie învățăm – proiect cultural*

9. Tiberiu Tecar, Monica Tecar, *Primii pași în preistorie – activități de pedagogie muzeală desfășurate de MNIT*

10. Ovidiu Savu, *Vacanța artelor la muzeu - ediția 2015*

11. Ana Doboreanu, *Proiectul „Memoria documentelor”- cerc de paleografie maghiara*

12. Ana Doboreanu, Florina Bănică, *Activități complementare expoziției „Constantin Brâncoveanu - 300 de ani de la martiriu”*

13. Florentina Teacă, *Un proiect pentru generațiile viitoare: salvarea în format tipărit și electronic a memoriei colective a voineștenilor - tehnici de abordare, de lucru și de difuzare*

14. George Moldovan, *Învățarea istoriei prin intermediul activităților extrașcolare*

15. Dana Balog, *Lecția de istorie la muzeu ca instrument de lucru în activitatea didactică*

16. Florin Herțeg, *Punctul muzeal Prima Școală Românească, Sf. Gheorghe: trecut, prezent, viitor*

17. Cristina-Ioana Felea-Baubec, *Activități de pedagogie muzeală la Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni*

18. George Murătoareanu, Roxana Cuculici, Daniel Vereș, Marian Cosac, Alexandru Radu, Dan Lucian Buzea, *Utilizarea Gis pentru evaluarea potențialului arheologic din Depresiunea Întorsura Buzăului*

19. George Murătoareanu, Roxana Cuculici, Daniel Vereș, Marian Cosac, Alexandru Radu, Dan Lucian Buzea, *Potențialul arheologic al carstului din Cheile Vârghișului (Munții Perșani). Etape preliminare în realizarea unui Sistem Informațional Geografic*

20. Adela Kovács, Maria Diaconescu, *Considerații asupra unor posibile statuete tip „coloana” din neoliticul European*

21. Laurențiu Grigoraș, Daniel Garvăn, *Plastica antropomorfă și zoomorfă din situl neo-eneolitic de la Pietroasa Mică -Gruia Dării (jud. Buzău)*

22. Roxana Munteanu, *Varianta Monteoru a culturii Cucuteni - o evaluare a descoperirilor*

23. Bianca Preda, *Movile funerare și depuneri de metale la nordul Dunării de Jos la sfârșitul mileniului al IV-lea și în prima jumătate a mileniului al III-lea a. Chr.*

24. Florin Gogâltan, *Cronologia bronzului timpuriu și mijlociu din vestul și centrul României*

25. Puskás József, *Contribuții la problematica începutului epocii bronzului mijlociu în valea Râului Negru*

26. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, *Stadiul cercetărilor în așezarea preistorică Păuleni-Ciuc.*

27. Eugen Sava, *Așezări din perioada târzie a epocii bronzului în spațiul pruto-nistrean (Noua-Sabatinovka)*

28. Rita Németh, *Așezarea de la Vlahapad în contextul bronzului târziu din Podișul Transilvaniei*

29. Victor Sava, Florin Mărginean, *Epoca târzie a bronzului în Bazinul Mureșului Inferior*

30. Carol Kacso, *Contribuții la cunoașterea bronzului târziu din nordul Transilvaniei. Săpături în gruparea tumulară V a necropolei de la Lăpuș*

31. Iózsef-Gabor Nagy, *Necropola aparținând culturii Noua de la Decea Mureșului*

32. Botond Rezi, *O nouă descoperire de metal. Ceaunul de bronz de la Sângeorgiu de Pădure*

33. Valeriu Sîrbu, *Cazane de bronz de tip scitic descoperite pe teritoriul României*

34. Gheorghe Dumitroaia, *Stadiul actual al cercetărilor arheologice privind exploatarea sării în Moldova*

35. Marius Alexianu, Codrin Alexianu, Gabriela Roxana Curcă, *O clasificare a izvoarelor sărate: cercetări etnoarheologice în spațiul extracarpatic al României*

36. Liviu Marta, *Repere privind comerțul preistoric cu sare în zona Sătmăruului*

37. Radu Zăgreanu, *Perspective arheologice ale zonei salifere Sărățel-Domnești*

38. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, Radu Zăgreanu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Noile cercetări arheologice privind exploatarea sării în estul și nord-estul Transilvaniei*

39. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, Radu Zăgreanu, Puskás József, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Noile cercetări privind exploatarea sării în situl arheologic Băile Figa*

40. Bogdan Ciupercă, Andrei Măgureanu, *Considerații privind un vechi drum între Muntenia și Transilvania, din antichitate până în evul mediu*

41. Andrei Măgureanu, Bogdan Ciupercă, *Discuții asupra posibilităților de interpretare a pieselor arheologice (secolele V-VII p. Chr.)*

42. Bordi Lorand, *Cultura Sf. Gheorghe-Bedehaza în lumina cercetărilor arheologice de la Chilieni*

43. Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, Dan Buzea, *Sisteme centrale și identități locale în epoca dacică clasică în estul Transilvaniei și estul Munteniei*

44. Sebastian Matei, *Vase ceramice cu reprezentări monetare descoperite în așezarea dacică de la Cârломănești-Cetățuia, jud. Buzău*

45. Alpár Imre Lokodi, *Contextul și rolul villaelor rusticae din Dacia romană*

46. Alexandru Popa, *Orizontul cronologic post-cerneahovian și problema centrelor de putere de la Est de Carpați. Studiu de caz: situl de la Sobari.*

47. Alexandru Popa, Dan Buzea, *Situl Olteni-“Cariera de Nisip”, jud. Covasna - în căutarea limitelor așezării*

► Program: Realizarea unor produse culturale

Proiecte:

- Film documentar *Călătorii virtuale prin peisajele salifere ale Transilvaniei*, în două versiuni: pe DVD și on-line.

- Catalog on-line *ArheoMicroSpec*.

► Participarea salariaților instituției la manifestări științifice naționale

- Sesiunea anuală de comunicări științifice cu tema „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”. Institutul de Arheologie “Vasile Pârvan” al Academiei Române, București, 26-27.03.2015.

Dan Buzea.

- Masa rotundă „Sursele informatice online utile și în cercetarea monografică”. Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”, Sfântu Gheorghe, 27-28.03.2015

Dan Buzea, Adela Kovacs

- Sesiunea de Comunicări Științifice a Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad, 14.05.2015 - 16.05.2015. Dan Buzea, Adela Kovacs, Al. Popa.

- Școala de vară” de la Daneș, jud. Mureș, 19.05.2015

Dan Buzea.

- Conferința națională „Zilele Andrei Șaguna”, ediția a XXIII-a, Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”, Sfântu Gheorghe, 26.06.2015.

Dan Buzea, Maria-Magdalena Ștefan, Valeriu Cavruc, Alexandru Popa.

- Simpozionul Internațional “From Symbol to Signs. Symbol, signs and rituals in sanctuaries”, Suceava, 11.09.2015 - 13.09.2015

Dan Buzea, Adela Kovacs

- Sesiunea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Ediția a XII-a, 10.12.2015 - 12.12.2015, Sfântu Gheorghe - Arcuș

D. Buzea, A. Chiricescu, Ana Dobrea-nu, Florina Bănică, Cristina-Ioana Felea Baubec, V. Cavruc, M.-M. Ștefan, Fl. Herțeg.

- Sesiunea de comunicări științifice „Românii din sud-estul Transilvaniei. Istorie. Cultură. Civilizație”, Ediția a XXI-a, 03.10. 2015, Izvorul Mureșului, jud. Harghita

Fl. Herțeg

- Masa Rotundă cu tema „Muzeul și școala”, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj Napoca, 30-31.10. 2015, Florin Herțeg, Cristina Felea-Baubec

► Participarea salariaților instituției la manifestări științifice internaționale

- International Open Workshop: *Socio-Environmental Dynamics over the last 12.000 years: The Creation of Landscapes*, Kiel, Germania, 22-28.03. 2015. V. Cavruc.

- Conferința Internațională „L’altra Europa”, Roma (Italia), 23-26.09.2015.

D. Buzea

- *First International Congress on the Anthropology of Salt*, Universitatea “A.I. Cuza”, Iași, 20-24.08.2015.

Dan Buzea, Andrea Chiricescu, V. Cavruc, Al. Popa.

► Articole și studii publicate de salariații instituției

- D. L. Buzea (în colaborare), *Zoomorphic Plate discovered at Șoimeni, Harghita*

County. In: *Representations, signs and symbols: proceedings of the symposium on religion and magic*, Deva, 27-29 martie 2014, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2015, p. 43-79.

- D. Buzea, A. Kovács (în colab.), *Evidențierea urmelor papilare pe obiecte Cucuteni-Ariusd descoperite la Păuleni-Ciuc “Dâmbul Cetății”, jud. Harghita*, in *Acta Musei Tutovensis*, XI, 2015, Bârlad, p. 74-81.

- M. Ștefan, D. Ștefan, D. Buzea, *Un nou punct fortificat în peisajul arheologic al secolelor I a. Chr. - I p. Chr. în zona Jigodin – Harghita / A new fortified site in the archaeological landscape of the 1st c. BC-1st c. AD in the area of Jigodin-Harghita*. Istros, Brăila: Editura Istros, 2015.

- D. Buzea, *The People of Salt*. In: *First International Congress on the Anthropology of Salt, 20-24 August 2015, “A.I. Cuza University of Iași”, Iași, Romania. Programme and Abstracts*, Edited by: Ș. Caliniuc, M. Asăndulesei, R.-G. Curcă, M.-T. Alexianu, p. 65.

- D. Buzea, A.Kovacs, *A miniature mask from Cucuteni-Ariusd culture, discovered at Păuleni-Ciuc “Dâmbul Cetății”, Harghita County, Romania*, In: *Cucuteni 130*, Piatra-Neamț, 2015;

- Alexandru Popa, *Interdisziplinäre Forschungen im Auxiliarkastell von Brețcu im südöstlichen Siebenbürgen*;

- Alexandru Popa, *Multidisciplinary Researches and the Question of Archiving the Analysed Samples and their Results. Case Study: the Roman Camps from South-east Transylvania*.

- Alexandru Popa, *Forward-Looking for Conservation. Case Study: Landscape Archaeology in the Cubolta River Valley, Republic of Moldova — the Project Cultural Relations of the Sântana de Mureș Culture between the Rivers Prut and Dniester*.

- D. Buzea (în colab.), *Aeneolithic beads made of fish vertebra discovered at Păuleni-Ciuc – “Dâmbul Cetății”, Harghita County*,

Romania. In: Acta Terrae Septemcastrensis, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, 2015.

► Rapoarte de cercetare publicate

• *Raport de cercetare arheologică „Băile Figa, oraș Beclean, jud. Bistrița-Năsăud. Campania 2014*. În: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, România, p. 30-32, 300-305, Fig.1-5 (V. Cavruc, A. F. Harding, D. Buzea, A. Kovacs. C. D. Ștefan, M. M. Ștefan, R. I. Zăgreanu; B.-P. Niculică, C. E. Ursu).

• *Raport de cercetare arheologică „Prezentarea prospecțiunilor geomagnetice în situl Malnaș Băi-Füvenyestető*. În: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, România, p. 106-107, (Al. Popa, D. L. Buzea, B. Briewig).

• *Raport de cercetare arheologică „Costanda-Lădăuți, comuna Barcani, jud. Covasna Punct: Borșoș*. În: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, p. 192-193, 494-496 (M. Cosac, G. Murătoareanu, Al. Radu, D. Buzea, Al. Popa, A. Chiricescu, H. Ghiță, B. Niță, E. Garnier, E. Ghegoiu).

• *Raport de cercetare arheologică „Vârghiș, Cheile Vârghișului, Jud. Harghita Punct: Peștera Ursului*. În: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, România, p. 215, 550-551 (M. Cosac, G. Murătoareanu, Al. Radu, D. Vereș, D. Buzea, L. Niță, M. Mărgărit, V. Dumitrașcu, H. Ghiță, D. B. Stroe, D. Rus).

• *Raport de cercetare arheologică „Șoimeni, comuna Păuleni-Ciuc, județul Harghita Punct - Dâmbul Cetății*, În: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, România, p. 130-131, 431-434, Fig. 1-4 (V. Cavruc, D. L. Buzea, A. Mateș, R. Munteanu, D. Garvăn, C. Beldiman, B. Briewig).

► Rapoarte de cercetare nepublicate, arhivate la instituție

• *Raport de cercetare arheologică preventivă de la Reci "Dobolika", jud. Covasna*.

S-au elaborat următoarele activități: fișă tehnică de cercetare arheologică preventivă, fișă de sit arheologic, introduce-re, cadrul geografic, istoricul cercetării, obiectivele cercetării, scurtă descriere a metodelor de lucru și stratigrafia (Dan Buzea); Prezentarea (catalogul) principalelor descoperiri (complexe și elemente de inventar), 22 pagini (întocmit: Dan Buzea, Adela Kovacs și Puskas Jozsef); Elemente de cronologie relativă și absolută (inclusiv analogii relevante) - (întocmit Dan Buzea); 104 figuri ale complexelor cercetate (întocmit cdr: Puskas Jozsef; prelucrat jpg. Dan Buzea); 110 foldere cu fotografii ale complexelor cercetate și documentate (întocmit: Puskas Jozsef); 196 de foldere cu piesele speciale, pe categorii: metal, ceramică, materie dură animală și lut ars (fotografii realizate de Dan Buzea); 10 figuri cu piese speciale descoperite (ceramica, metal, lut ars) - (fotografii realizate de Dan Buzea); 4 figuri cu fotografii aeriene; 1 Lista figurilor (întocmit Dan Buzea) și Prezentare generală a respectivei cercetări și a rezultatelor aferente - de maxim 2 pagini - adresată nespecialiștilor (întocmit Dan Buzea). Perioada aprilie-septembrie 2015.

• *Raport de supraveghere arheologică preventivă de la Reci "Dobolika", jud. Covasna*

Raport de supraveghere arheologică realizat de MNCR, pe baza căruia Direcția Județeană de Cultură Covasna a emis Certificatul de Descărcare Arheologică care a constituit obiectivul principal al acestui proiect de investiție în județul Covasna.

• *Raport de supraveghere arheologică - Etapa I de cercetare și documentare arheologică pentru lucrarea de la Bodoc – Cariera de argilă, Siceram SRL*.

• *Raport privind Reactualizarea Studiului Arheologic pentru PUG Covasna* (texte, planșe, hărți, coordonate Stereo 70). Studiul a fost prezentat la Comisia Națională

a Monumentelor Istorice din București, în data de 19 martie 2015 și a primit aviz favorabil.

Realizarea programelor și proiectelor sus-enumerate a adus muzeului și publicului acestuia beneficii substanțiale, atât din punct de vedere al dezvoltării patrimoniului muzeal, cât și în ceea ce privește sporirea impactului muzeului asupra publicului și creșterea vizibilității instituției.

Astfel, în urma programelor și proiectelor realizate:

Patrimoniul muzeului a fost îmbogățit cu noi obiecte arheologice. Din cercetările arheologice de la Reci provin peste 2.000 de obiecte arheologice de epoca dacică, reunite în 625 poziții în Registrul Unic de Inventar, iar de la Băile Figa – 30 de obiecte excepționale de lemn, din sec. XI-IX î. Hr., susceptibile pentru a fi clasate ca bunuri culturale de tezaur.

A crescut gradul de cunoaștere a patrimoniului administrat de instituție și a contextelor naturale și culturale din care acesta provine în mod substanțial.

A sporit impactul public al instituției, atât prin beneficiarii direcți ai acestor proiecte, cât și prin numeroase persoane care au accesat aceste produse prin intermediul internetului.

Instituțiile și organizațiile partenere cu care MNCR a colaborat în 2015:

- Asociația Sportivă "Ciucaș" Întorsura Buzăului
- Asociația Cultural Creștină „Justinian Teculescu” din Covasna
- Asociația Națională a Nevăzătorilor din România
- Asociația Sportivă Atletico Steaua Întorsura Buzăului
- Asociația Cultural Științifică "Carpații Răsăriteni", Sfântu Gheorghe
- Asociația Culturală "Cetatea Dacică - Valea Zânelor", Covasna

- Asociația Philadelphia Pro Familia
- Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna
- Complexul Muzeal Județean Neamț
- Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud
- Complexul Muzeal Bucovina, Suceava
- Centrul de jocuri MIRACOLIX – ateliere creative
- Centrul Ecleziasitic de Documentare Mitropolit "Nicolae Colan", Sf. Gheorghe
- Colegiul Național "Mihai Viteazul", Sf. Gheorghe
- Colegiul Național „Octavian Goga”, Miercurea Ciuc
- Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Covasna
- Direcția Județeană Pentru Sport și Tineret Covasna
- Direcția Județeană Pentru Cultură Covasna
- Direcția Județeană Pentru Cultură Harghita
- Direcția Județeană Pentru Cultură Mureș
- Direcția Județeană Pentru Cultură Bistrița-Năsăud
- Institutul de Arheologie Vasile Pârvan, București
- Institutul German de Arheologie
- Școala Specială Olteni, Covasna
- Școala Specială, Sf. Gheorghe
- Școala Gimnazială "Ady Endre", Sf. Gheorghe
- Școala Gimnazială "Nicolae Russu", Sita Buzăului
- Școala Gimnazială "Avram Iancu", Covasna
- Școala Gimnazială "Nicolae Russu", Sita Buzăului
- Școala Gimnazială "Varadi Jozsef", Sf. Gheorghe
- Școala Gimnazială "Nicolae Russu", Sita Buzăului
- Școala Gimnazială "Romulus Cioflec", Araci
- Școala Gimnazială Ghimbav, Brașov

- Școala Gimnazială "Mihail Sadoveanu", Întorsura Buzăului

- Muzeul Județean de Istorie Buzău
- Muzeul Județean de Istorie Brașov
- Muzeul Etnografic Brașov
- Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca
- Universitatea Exeter (Marea Britanie)
- Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București
- Universitatea Friedrich Wilhelm, Bonn (Germania)
- Universitatea București
- Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” Chișinău
- Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu
- Universitatea „Valahia” din Târgoviște.

Evoluția imaginii existente și măsuri luate pentru îmbunătățirea acesteia

În prezent, instituția este percepută în mod diferențiat, în funcție de orientare, preferințele și nivelul de educație al publicului. Astfel, pe plan internațional și național, în mediile academice, MNCR este perceput ca o instituție dinamică, performantă și eficientă. Pe plan local, în cele mai multe medii este percepută ca o instituție deschisă publicului, cu un personal activ și implicat în viața publică locală. Datorită intensificării activităților cu public, mai ales cu copii și adolescenți (cercuri, șantiere arheologice etc.), muzeul este perceput tot mai bine. Datorită nivelului ridicat al calității artistice și științifice expozițiilor de bază, muzeul este perceput ca o instituție performantă, peste nivelul serviciilor oferite de alte muzee din zonă.

Cea mai bună modalitate de a ne îmbunătăți imaginea este promovarea cât mai bună a instituției. În acest sens, în anul 2015 instituția a realizat următoarele:

- Participarea la evenimente culturale cu mare vizibilitate, de exemplu cele prilejuite de Zilele orașului Sf. Gheorghe, Ziua Muzeelor etc.

- Administrarea paginii www.facebook.com/mncr.sfantugheorghe. Postări săptămânale. Monitorizarea like-urilor și comentariilor.

- Administrarea paginii de web www.mncr.ro.

- Pregătirea și prelucrarea materialelor pentru postările de pe site-ul muzeului, postări de evenimente, actualizarea postărilor, creare galeriilor foto etc.

- Administrarea grupurilor separate pe facebook pentru obiectivele din cadrul muzeului (Prima Școală Românească, Casa Memorială Romulus Cioflec, Muzeul Oltului și Mureșului Superior).

- Administrarea avizierului muzeului: pregătirea și afișarea materialelor, aranjarea avizierului cu ocazia diferitelor sărbători (Mărțișor, Paște, Sărbători de iarnă etc.).

- Expunere de roll-up bannere la diferite evenimente desfășurate în Sfântu Gheorghe: în holul Teatrului Andrei Mureșanu, la Biblioteca Județeană, în școli, în pavilionul din parc, cu ocazia Zilei Copilului.

- Apariții constante în Ghidul Timpului Liber - Szabadidőkalauz Háromszék: localizarea punctelor muzeale, prezentarea muzeului sub forma unui concurs, interviuri, pregătire de materiale.

Instituția cultivă bune relații cu reprezentanții presei din județele Covasna, Harghita, Bistrița-Năsăud, Mureș, Brașov și a celei naționale. Datorită comunicării eficiente cu presa, a crescut în mod semnificativ gradul de preluare de către media a comunicatelor emise de muzeu (comunicatele și afișele sunt redactate de cele mai multe ori bilingv – în limbile română și maghiară).

Din păcate, dificultățile economice au dus la desființarea, comasarea sau trecerea exclusiv la formatul online a unor publicații, precum și la reducerea personalului din majoritatea redacțiilor. Astfel, în județul Covasna sunt trei ziare în limba

română, din care două cotidiane: *Observatorul de Covasna* și *Mesagerul de Covasna* și unul periodic *Condeiful Ardelean*; în jud. Harghita nu mai există niciun ziar în limba română. Se reduce numărul de articole de analiză, cronici, reportaje în care sunt prezentate activitățile și programele educative realizate de muzeu. Strategia adoptată de MNCR în aceste condiții a fost, pe de-o parte, elaborarea unor materiale de comunicare (comunicate de presă, prezentări, dosare de presă pentru expoziții) cât mai complete și atractive, astfel încât să compenseze lipsa de timp pentru o eventuală documentare suplimentară a jurnaliștilor, și, pe de altă parte, concentrarea eforturilor asupra comunicării în mediul online, care permite atingerea unui public numeros, cu resurse materiale minime. Totodată, am atras noi parteneri media, pe proiecte punctuale - în special din presa centrală și mass-media din mediul virtual. Astfel, în anul 2015, instituția a încheiat o serie de parteneriate media. Periodic a organizat ateliere de creație care însoțesc expozițiile muzeului, pentru a atrage un număr cât mai mare de vizitatori.

Instituția s-a implicat într-o serie de activități comunitare. A format două echipe sportive, care poartă sigla și denumirea muzeului, o echipă de baschet și una de fotbal. Acestea participă la campionatele locale și județene. S-a implicat în mod direct în activități social-caritabile și comunitare, de exemplu, prin organizarea unor ateliere gratuite pentru copii cu nevoi speciale și prin atragerea de finanțări pentru aceste proiecte. A afișat pe site-uri turistice informații culturale și link-uri (în mod gratuit). A inițiat noi proiecte adresate publicului: „Meșterește cu noi!” (Târg de Meșteri Popolari și atelier de creație de Zilele Orașului Sf. Gheorghe).

Instituția în mod constant a monitorizat presa și site-urile unde a fost menționat muzeul și, de câte ori a fost cazul, a corectat informațiile eronate.

A organizat lecții deschise pe diverse teme de Arheologie și Istorie, pentru publicul larg.

Periodic a organizat conferințe de presă.

Instituția este prezentă în mod constant pe rețeaua de socializare Facebook. Astfel, toate informațiile referitoare la activitatea MNCR sunt diseminate în timp real prin intermediul acestei rețele, din care fac parte diverse categorii de public. De asemenea, s-au creat pagini personalizate pentru punctele muzeale și pentru anumite proiecte. A promovat pagini web ale muzeului pe rețelele de socializare. A administrat paginile web și le-a ajustat în timp real.

Măsuri luate pentru cunoașterea categoriilor de beneficiari

- Chestionare realizate în rândul participanților la diverse activități, privind gradul de mulțumire față de acestea.

- Consultarea și analizarea periodică a caietelor de impresii din expozițiile Muzeului.

- Monitorizarea paginilor de Facebook ale Muzeului, analiza „prietenilor” virtuali și urmărirea postărilor acestora pe platforma de socializare.

- Interviu cu participanții la diverse proiecte.

- În cadrul programelor ce presupun însușirea de cunoștințe de către participanți (de tipul lecțiilor deschise) s-au aplicat chestionare cu privire la nivelul inițial al cunoștințelor beneficiarilor la începutul activității și chestionare privind gradul de acumulare al cunoștințelor la finalul acesteia.

- Chestionare cu privire la nevoile și dorințele beneficiarilor actuali legate de viitoarele proiecte ale Muzeului.

- Chestionare cu privire la nivelul de înțelegere a filmelor și prezentărilor 3d realizate de MNCR în cadrul programului de reamenajare muzeală, în rândul elevilor.

- Chestionare privind activitățile de pedagogie muzeală: atât din prisma elevilor

participanți, cât și a profesorilor însoțitori (rezultatele sunt în curs de prelucrare).

- Informarea legată de activitățile altor instituții de cultură sau organizații din acest domeniu.

- Analiza ofertei altor instituții de cultură sau organizații din acest domeniu.

- Focus-grup pentru realizarea unei expoziții pentru o categorie de public bine definită.

Grupurile-țintă ale activităților instituției

Beneficiarii țintă ai programelor derulate în anul 2015:

Pe termen scurt:

- elevii ciclurilor primare, gimnaziale și liceale din municipiile Sfântu Gheorghe și Miercurea-Ciuc;

- învățătorii și profesorii din municipiile Sfântu Gheorghe și Miercurea-Ciuc,

- turiștii din stațiunile balneare din județele Covasna și Harghita;

- studenți și tineri specialiști din muzee și organizații culturale din România și Republica Moldova.

Pe termen lung:

- elevii ciclurilor primare, gimnaziale și liceale din județele Covasna și Harghita,

- persoane adulte și pensionari,

- copii preșcolari,

- turiști români și străini,

- specialiști din domenii similare și conexne domeniilor de activitate ale MNCR,

- persoanele cu dizabilități: persoane cu deficiențe de vedere, cu sindrom Down și autism etc.;

- copii și tineri instituționalizați;

- cadre didactice din grădinițe, școli, licee și alte forme de învățământ;

- studenți.

Creșterea numărului de beneficiari s-a datorat, în mare parte, strategiei adoptate de a organiza cât mai multe activități în afara clădirilor muzeului, de a se deplasa cât mai mult în comunitate, în special în acele locații de unde potențialii benefici-

ari nu au posibilitatea de a se deplasa la sediul MNCR.

Pentru a spori vizibilitatea muzeului în rândul unui public potențial care nu este în mod frecvent atras de evenimente/organizații culturale, dar care este activ din punct de vedere participativ, MNCR a făcut eforturi pentru a le înlesni participarea la un număr mare de activități cu caracter sportiv (la care MNCR de multe ori este și co-organizator), ajungând astfel să atingă un număr important de beneficiari indirecti (de exemplu, spectatori ai evenimentelor sportive în cadrul cărora echipele MNCR au fost aproape mereu în finale). În cadrul unor astfel de acțiuni, MNCR a contribuit la premiarea participanților la aceste evenimente, prin oferirea de suveniruri muzeale și bilete de intrare gratuite la muzeu. În județul Covasna, dar cu precădere în Municipiul Sf. Gheorghe, activitățile sportive sunt foarte apreciate de public, atrăgând un număr mare de spectatori și participanți.

Profilul beneficiarului actual

Categoriile de public care au vizitat muzeul în anul 2015:

- Elevi. Cel mai numeros public al muzeului este, în momentul actual, alcătuit din elevii din ciclurile primare, gimnaziale și liceale din județele Covasna și Harghita;

- Cadre didactice care însoțesc elevii;

- Prietenii Muzeului – o categorie de public alcătuită din adulți care sunt fie colaboratori voluntari apropiați ai MNCR, fie prieteni direcți ai angajaților, fie membri ai familiilor acestora, fie persoane care sunt prezente la toate evenimentele organizate de muzeu – vizitatori loiali, un grup de cca. 50 de persoane adulte;

- Turiști străini;

- Copii și tineri instituționalizați;

- Copii și tineri cu nevoi speciale – s-au organizat o serie de activități, în cadrul unor proiecte, dar și la solicitarea unor

organizații/asociații de profil, realizându-se primul contact cu aceste categorii de public.

Categorii noi de beneficiari, adăugate la cele existente până la data ultimei raportări

În anul 2015, s-au adăugat ca public ținută:

- copiii preșcolari – o categorie de public care necesită un anumit tip de abordare indirectă, prin intermediul formatorilor acestora: părinți, educatori, bunici;
- tinerii adulți – o categorie compusă din persoane cu vârsta cuprinsă între 19 – 25 ani, care se împarte în alte 3 subcategorii, dintre care ne-am adresat studenților.
- specialiști din muzeele și organizațiile culturale din țară și din Republica Moldova, care au participat la cursuri de formare, cercetări, programe și proiecte organizate de MNCR.
- lumea academică și universitară din țară și străinătate.

Muzeul a organizat, în anul 2015, activități pentru copii cu nevoi speciale, de diferite vârste (protocol de colaborare cu Asociația Philadelphia Pro Familia, o asociație a familiilor cu copii afectați de Sindromul Down, protocoale de colaborare cu case familiale, centre de primire și de zi pentru copii și tineri, în vederea organizării unor activități comune; colaborare cu Asociația Națională a Nevăzătorilor din România).

În anul 2015, s-au organizat o serie de activități în afara spațiilor muzeului: în școli, grădinițe, cămine culturale. Astfel, persoane care nu au vizitat expozițiile MNCR, au participat la aceste activități educative.

Estimări pentru atingerea altor categorii de beneficiari

- Tinerii adulți – o categorie compusă din persoane cu vârsta cuprinsă între 19 – 25 ani, care se împarte în alte 3 subcategorii, dintre care dorim să ne adresăm celor activi social – angajați și inactivi social – șomeri;
- Adulții (persoane cu vârsta cuprinsă între 25 – 60 ani) sunt o categorie de beneficiari pe care dorim să îi atragem pe viitor la muzeu; ei se împart în 2 subcategorii mai mari:
  1. adulții activi social – cei care sunt angajați;
  2. adulții inactivi social – șomerii, adulții aflați în concediu de boală, în concediu de creștere a copilului etc.
- Pensionarii. Deși sunt o categorie de public care frecventează muzeul, numărul lor trebuie să crească semnificativ. Serviciile actuale ale muzeului nu se adresează în mod deosebit acestei categorii.
- Turiștii (cu precădere pacienții stațiilor balneare de pe teritoriul județelor Covasna și Harghita), împărțiți, la rândul lor, în două subcategorii: turiștii români și turiștii străini.

Activități sportive ale echipei M.N.C.R.

Atelier de modelare manuală a lutului

Atelier de încondeiat ouă

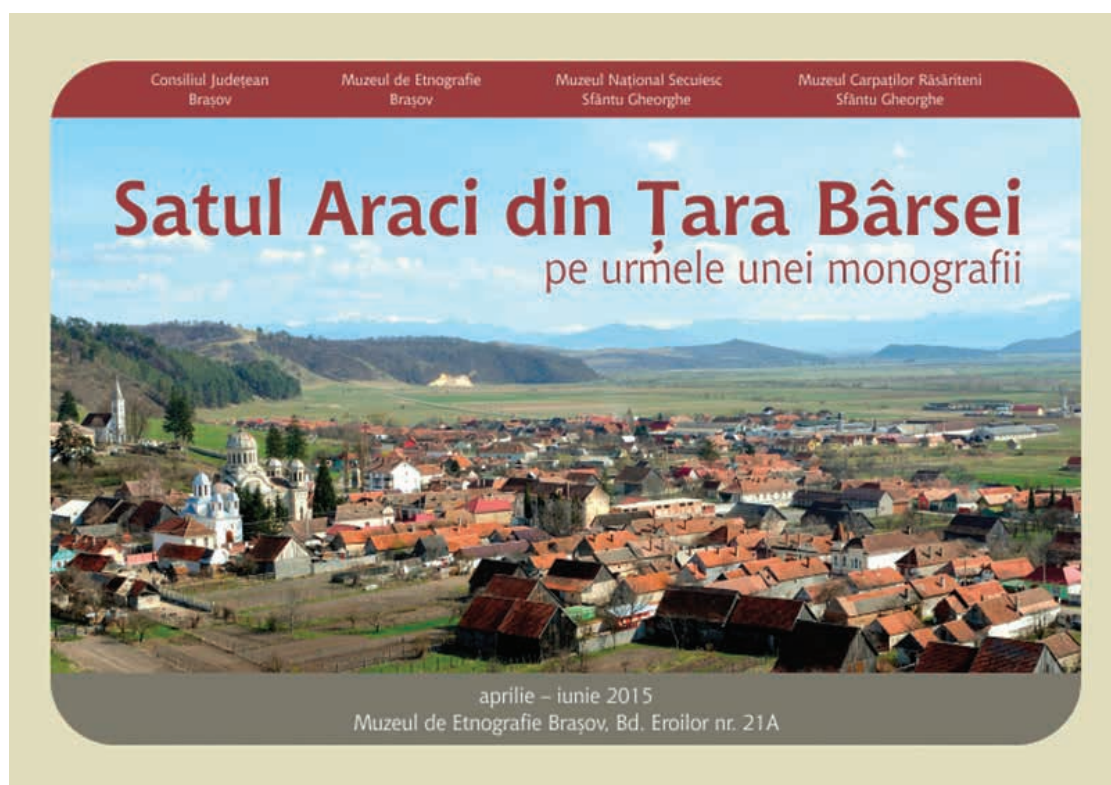

Ateliere creative de toamnă

Ateliere creative

Afiș Araci

Festivalul "Ceva de vară", ateliere creative

Ateliere de toamnă

Meșterește cu noi vara

Meșterește cu noi vara

*Etapă județeană a Olimpiadei de
„Meșteșuguri artistice tradiționale”*

Meșterește cu noi vara

Noaptea Muzeelor la M.N.C.R.

Eveniment "La umbra nucului bătrân", Araci

Ateliere de scriere pe tăblițe